

**TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA TEXTILNÍ**

**SUVENÝR S VYUŽITÍM PRO DENNÍ
POTŘEBU**

USING A SOUVENIR FOR DAILY USE

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Fakulta textilní

Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Markéta URBANOVÁ
Osobní číslo: T07000270
Studijní program: B3107 Textil
Studijní obor: Textilní a oděvní návrhářství
Název tématu: Suvenýr s využitím pro denní potřebu
Zadávající katedra: Katedra designu

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- 1) Cíl propagace a význam suvenýru v současnosti.
- 2) Historie, tradice, řemeslo, příroda-vlivy, které charakterizují město Smržovku.
- 3) Využití místních tradičních materiálů a technik pro tvorbu návrhu.
- 4) Spolupráce s místním Muzeem historie ve Smržovce.
- 5) Zhotovení souborů reklamních předmětů pro turistické centrum.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 25
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

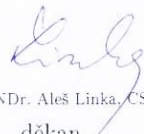
BITMAN,J. - BITTMANN,J. - PAŘEZ,J. - LEDECKÁ,M. - URBANO
NOVÁ,I. a kol.: Historické procházky Smržovkou, Partnerský spolek Smr
žovka, 2005

MEISSNER,Josef, 1928-1935, SCHÖLER, Josef, 1936-
1941, HANUŠ,Libor, 1963-1974, PATKA,Ivan, 1975-1982, LAMAČ,Jan,
1983-1988, HAVLÍKOVÁ,Milena, 1993-2004, LEDECKÁ,Miroslava, 2005
- dosud, Kroniky města Smržovky, nevydané spisy

PŘÍHODA,A. - URBAN,L. - URBAN,L. ml.: Kapesní atlas hub, Praha,
Státní pedagogické nakladatelství,n. p

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Dana Pejchalová
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: 5. října 2009
Termín odevzdání bakalářské práce: 17. května 2010

prof. RNDr. Aleš Linka, CSc.
děkan

Ing. Renata Štorová, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 6. dubna 2010

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 13. 5. 2010.

Markéta Urbanová

Prohlášení

Souhlasím s užitím autorských práv ke kresleným postavičkám Ruda Pivnec a Květa Pěničková na suvenýrech Smržovk, jejichž návrhy a výroba je obsahem bakalářské práce „Suvenýr s využitím pro denní potřebu“ Markéty Urbanové, studijního oboru Textilní a oděvní návrhářství, katedra designu.

Petr Urban

Luční 1282

Smržovka

468 51

IČO: 63132401

DIČ: CZ6008081233

Ve Smržovce dne 10. 5. 2010

město Smržovka

náměstí T. G. Masaryka 600, 468 51 Smržovka, IČO: 002 62 579

tel.: 483 369 311, fax: 483 369 307

E-mail: mesto@smrzovka.cz

Ve Smržovce 21. 4. 2010

Slečna
Markéta Urbanová
Luční 1282
468 51 Smržovka

Výpis usnesení z jednání Rady města Smržovky ze dne 20. 4. 2010

Usnesení č. 5/65/10

RM, na základě žádosti, schvaluje slečně Markétě Urbanové v souladu s ustanovením §34a odst. 3) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění užití znaku města na suvenýry s motivy města vyrobené jako součást závěrečné bakalářské práce.

Alena Souralová
tajemnice MěÚ

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat všem, kteří mi pomohli s realizací bakalářské práce. Děkuji Mgr. Daně Pejchalové za odborné vedení, péči a čas, který mi věnovala. Děkuji městu Smržovce, Muzeu místní historie, zejména paní kronikářce Miroslavě Ledecké. Děkuji mé rodině za trpělivost a podporu nejen po dobu studia.

V Liberci dne: 13. 5. 2010.

Markéta Urbanová

SUVENÝR S VYUŽITÍM PRO DENNÍ POTŘEBU

Anotace

Tato bakalářská práce na téma „Suvenýr“ se odvíjí od mého vztahu k rodnému městu. Pocházejí odtud rodiny mého otce, matky, proto mě zajímá místní historie, současnost, ale i budoucnost města. Ve Smržovce vzniklo před sedmi lety Muzeum místní historie, které shromažďuje materiály týkající se velmi zajímavé historie města, v němž se vlivem různých dějinných událostí protkávají osudy i myšlení různých národností, řemeslného nadání i duševního potenciálu lidí.

Smržovka je rekreačním střediskem Jizerských hor, přijíždí sem turisté z různých koutů republiky i ze zahraničí, kteří si rádi odtud odvezou nejen vzpomínky na příjemný pobyt, ale i upomínkový předmět.

Rozhodla jsem se navrhnout a vytvořit dárkový sortiment takových předmětů, suvenýrů ze Smržovky pro celou rodinu. Vycházím přitom z historie textilního materiálu používaného v této oblasti, životních podmínek zdejších obyvatel, s návazností na atributy charakterizující město Smržovku, kdy se v neposlední řadě nechávám inspirovat svojí fantazií.

Klíčová slova

- suvenýr s využitím pro denní potřebu
- upomínkový předmět
- propagační předměty
- předměty pro denní použití
- ozdobné předměty
- šperk
- ochranné pouzdro
- přívěsek
- saně
- smrž
- domácí obuv

USING A SOUVENIR FOR DAILY USE

Annotation

This bachelor thesis covering the topic „Souvenirs“ reflects my relation to my home town. My mother's as well as my father's families come from here and that is why I am interested in local history, present issues and the future of the town. Seven years ago the Museum of Local History was founded in Smržovka. It gathers all materials related to the very interesting history of the town, where due to various historical affairs different nation's fates interfere with different ways of thinking as well as with different crafting skills and people's intellectual potential.

Smržovka is a holiday resort of the Jizera Mountains. Tourists from different parts of the republic as well as from abroad come here and they leave not only with memories of the pleasant stay but also with a memorable item souvenir – souvenir.

My decision was to bring in a gift assortment of such items – souvenirs from Smržovka for the whole family. Doing so, I reflect the history of textile materials used in this area, the welfare of the local inhabitants bound with the attributes characteristic for Smržovka and also not as last I let myself to be inspired by my fantasy.

Keywords

- using a souvenir for daily use
- souvenir
- publicity articles
- articles of everyday use
- ornamental articles
- jewel
- protective case
- pendant
- sledge
- marel
- home footwear

Obsah

Seznam použitých zkratk a symbolů	12
Úvod	13

TEORETICKÁ ČÁST

1. Charakteristika a význam suvenýru	14
1.1 Co je suvenýr	14
1.2 Suvenýr jako specifický druh reklamy	15
1.3 Suvenýr ve zboží, suvenýr jako módní hit	19
1.4 Suvenýr a folklór	20
1.5 Suvenýr a cestovní ruch	21
1.6 Smržovský suvenýr	22
2. Inspirace pro nový smržovský suvenýr	25
2.1 Základní informace o Smržovce	25
2.2 Atributy Smržovky	25
2.2.1 Vznik pojmenování Smržovka	25
2.2.2 Znak města Smržovky a městské symboly	26
2.2.3 Smrž jedlý – <i>Morchella esculenta</i> Pers. Ex St. Am.	26
2.2.4 Železniční viadukt	27
2.2.5 Černá studnice	27
2.2.6 Saně – smržovský olympijský sport	28
2.2.7 Smržovský knoflík a sklářství všeobecně	29
2.2.8 Kreslené postavičky autora Petra Urbana	32
2.3 Charakteristické znaky Smržovky	33
2.3.1 Podnebí	33
2.3.2 Čištění a životní podmínky	33
2.3.3 Složení obyvatel – charakteristické znaky	34
2.3.4 Oděv ve Smržovce	36
2.3.5 Smržovský кроj	37

PRAKTICKÁ ČÁST

3. Návrhy nových smržovských suvenýrů	39
3.1 Použité materiály, komponenty, techniky	40
3.1.1 Materiály	40
3.1.2 Komponenty	43
3.1.3 Techniky	44
3.2 Propagační a reklamní předměty	45
3.2.1 Domácí obuv – bačkory „Smržovky“	45
3.2.2 Nástěnný kalendář 2011 „Kuk do Smržovky“	47
3.2.3 Puzzle	50
3.3 Předměty pro denní použití	51
3.3.1 Kabelka	51
3.3.2 Pouzdro na mobil	52
3.3.3 Přívěšek na klíče	53

3.4 Ozdobné předměty	54
3.4.1 Přívěšek na mobil	54
3.4.2 Náušnice.....	54
3.4.3 Náhrdelník.....	55
3.4.4 Náramek.....	55
4. Realizace.....	56
4.1 Realizace propagačních předmětů	56
4.1.1 Domácí obuv - bačkory „Smržovky“	56
4.1.2 Nástěnný kalendář 2011 „Kuk do Smržovky“	62
4.1.3 Puzzle	64
4.2 Realizace předmětů pro denní použití	65
4.2.1 Kabelka.....	65
4.2.2 Pouzdro na mobil.....	68
4.2.3 Přívěšek na klíče	76
4.3 Realizace ozdobných předmětů	80
4.3.1 Přívěšek na mobil	80
4.3.2 Náramek.....	83
4.3.3 Náušnice.....	87
4.3.4 Náhrdelník.....	91
Závěr	92
Použité zdroje	93
Seznam obrázků.....	95
Seznam příloh	96
Přílohy	97

Seznam použitých zkratek a symbolů

atd.	-	a tak dále
cm	-	centimetr
d	-	průměr
DPH	-	daň z přidané hodnoty
HDP	-	hrubý domácí produkt
KÚ	-	krajský úřad
l	-	litr
m	-	metr
mm	-	milimetr
např.	-	například
obr.	-	obrázek
tzv.	-	tak zvaně

Úvod

Suvenýr je sám o sobě zajímavá věc, dává velký prostor fantazii, je zdrojem zábavy i poučení pokud je nápaditý, může být i úspěšným prodejním artiklem, současně i reklamou. Toto všechno inspirovala k vytvoření suvenýrů pro město Smržovku, které je malým jizerskohorským střediskem, vhodným pro turistiku a rekreaci, najdeme zde památky i přírodní unikáty, bohatou historii i podmínky pro rozvoj budoucnosti. Suvenýr a propagace města sem rozhodně patří a mají zde rozhodně svoje místo.

Snažila jsem se navrhnout a vytvořit předměty, které by oslovily široké spektrum návštěvníků města a okolí, ale zároveň i místní obyvatele, využít přitom výrobní materiály a jeho součásti i charakteristické znaky, jež ke Smržovce neodmyslitelně patří. Suvenýry by tak měly být dostupné cenové výši, aby splnily svůj cíl – odvézt či odnést si ze Smržovky milou vzpomínku v podobě milého suvenýru na ni.

Při tvorbě bakalářské práce jsem byla v kontaktu s představiteli města a provozovateli Muzea místní historie, s nimiž jsem se domluvila na následné spolupráci, proto vidím šanci uvést nové suvenýry do života, vymýšlet a pracovat na dalších.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Charakteristika a význam suvenýru

1.1 Co je suvenýr

Suvenýrem může být jakákoliv věc, která je památkou, upomínkovým předmětem z místa, ze kterého pochází. Suvenýr si přinášíme z cest jako vzpomínku na určité zážitky, osobní prožitek.

Můžeme ho uložit do svých osobních věcí, věnovat svým blízkým. Suvenýr může být praktický předmět i zcela neupotřebitelný výrobek.

Suvenýrem může být přírodnina, kterou stačí najít na cestě, suvenýrem může být třeba kamínek z nejvyšší hory světa nebo pohled z olympijských her s razítkem jejich zahájení nebo ručně tkaný koberec z oblasti, kde je jeho výroba charakteristická.

Suvenýr se dá pořídit zcela zdarma, za malý finanční obnos, ale také za neobvykle vysoké částky. Za pojem suvenýr se schová celá škála nápadů a výmyslů různorodého spektra.

Suvenýr by se dal označit za zhmotnělou vzpomínku. Turisté a cestovatelé se zřejmě již v minulosti chtěli podělit o své dojmy z putování, chytří obchodníci tak začali vymýšlet a vytvářet různý sortiment upomínkového zboží. Jako se vyvíjí společnost a průmysl, mění se i nabídka suvenýrů. Naši předkové se vydávali na jarmarky a poutě, kde si nakupovali potřebné věci do zásoby pro domácnost, nechybělo ani zakoupení nějaké maličkosti pro radost svým blízkým. Vždyť do dnešních dnů návštěvníci poutí, které mají už zcela jiný ráz než ty v 19. století, nezapomínají a kupují perníková srdce pro babičku, dědečka, rodiče či milého, je to klasický suvenýr, který by se mohl řadit mezi historicky první suvenýry vůbec. Ovšem, když nebudeme brát v úvahu, že už ve starověkých a středověkých válkách vozili válečníci z boje svému panovníkovi nějaké suvenýry v podobě ukořistěného majetku, nebo částí lidského těla. O tureckých bojovnících se říkalo, že při invazi na Moravě řezali svým obětem uši, které vozili sultánovi jako důkaz o svém vítězství. V těchto případech se dá mluvit spíše o lupu a trofejích. Na Moravě se někde dodržuje tradice a peče se tam cukroví v podobě uší jako vzpomínka na tuto pověst. Pokud si takové

cukroví koupíme a přivezeme domů z výletu, není to trofej, ale suvenýr. Jak už bylo zmíněno, můžeme mít suvenýr různých podob a tvarů, může být z různých materiálů, různé velikosti a různé ceny.

Suvenýr by měl být příjemným předmětem, výrobce a obchodník předpokládá, že na něm vydělá, že to je zboží jako každé jiné. Suvenýr je sám sobě reklamou a propagací, tím se stává neobvyklým výrobkem, zároveň propaguje a šíří v povědomí to místo, z kterého pochází, reprezentuje věc, se kterou souvisí.

Suvenýr není reklamní předmět, u něho se předpokládá, že jej cílová osoba, na kterou je reklama směřována, dostane bezplatně, ačkoliv v konečné ceně výrobku je finanční dopad za reklamu zakalkulován. V tom má reklamní předmět výhodu, ačkoliv by se někdy dal se suvenýrem porovnat, nebo ztotožnit. Věci „zadarmo“ mají lidé rádi, u suvenýrů již přemýšlí, zda ho koupit. Suvenýr musí zákazníka oslovit, měl by se trefit do jeho vkusu, zaujmout ho, protože za něj musí zaplatit. Suvenýr je často dárkem, proto i jeho pořizovatel musí přemýšlet v tom smyslu, aby obdarovaného potěšil.

Suvenýr přesto vzniká jako specifická odnož reklamy, protože je svým způsobem za tímto účelem vytvářen. Suvenýr potvrzuje principy reklamy a platí zde obchodní pravidla.

1.2 Suvenýr jako specifický druh reklamy

Reklama je jakákoliv placená forma propagace výrobku, služby, společnosti, obchodní značky nebo myšlenky mající za cíl především zvýšení prodeje.

Slovo reklama vzniklo z latinského „reklamare“ (znovu křičeti), což odpovídalo obchodní komunikaci v době, kdy nebyl k dispozici rozhlas, televize nebo dokonce internet. Dnešní definice reklamy, schválená Parlamentem České republiky v roce 1995, říká, že „reklamou se rozumí přesvědčovací proces, kterým jsou hledáni uživatelé zboží, služeb nebo myšlenek prostřednictvím komunikačních médií“.

Reklama nás provází na každém kroku. Ovládla tisk, ulice měst i obrazovky televizních přijímačů. Není před ní úniku. Reklama má zkušenosti

a historii, která sahá až do starověku. Odhaduje se, že světové výdaje na reklamu představují ročně 50 až 60 miliard eur.

Reklamu dělíme na kategorie:

1. Reklama orientovaná na spotřebitele – má za úkol získat nové zákazníky a posílit „věrnost“ stávajících uživatelů
2. Reklama orientovaná na produkt – snaží se zvýšit odbyt výrobků, popř. oznamuje zavedení nového produktu na trh
3. Reklama orientovaná na trh – snaží se oslovit určitou „cílovou skupinu“ uživatelů
4. Reklama orientovaná na vlastní podnik – pokouší se změnit image firmy v očích veřejnosti
5. Reklama podle účelu
6. Informativní reklama (informuje o nových produktech, akcích,...)
7. Přesvědčovací reklama (dává důraz na značku, podněcuje zákazníky k rychlé koupi)
8. Připomínající reklama (připomíná, kde si určitý výrobek mohou zákazníci koupit, nebo do kdy si ho mohou koupit)

Cíle reklamy:

1. Tvorba silné značky
2. Zvýšení poptávky
3. Posílení pozice na trhu
4. Zlepšování pověsti firmy – pozitivní image
5. Motivace vlastních pracovníků
6. Rozšíření distribuční sítě

[1]

Suvenýr potvrzuje principy reklamy a platí zde obchodní pravidla daná zákonem, proto se dá ztotožnit. Jen s tím rozdílem, že reklamu v podobě suvenýru zaplatí zákazník ihned, reklamu u zboží zaplatí až v momentě nákupu propagovaného zboží.

Jednotlivé body tak můžeme aplikovat na obchodní zboží „suvenýr“.

1. Suvenýr z města má připomenout návštěvníkům příjemný pobyt v místě.
2. Široká nabídka suvenýrů upozorní i na něco, kvůli čemu by měl návštěvník znovu přijet do města.
3. Různé druhy suvenýrů by měly oslovit různé věkové skupiny, celou rodinu.
4. Suvenýr by měl místu dodat určitý punc výjimečnosti, říci ještě něco, co jinde nemají, suvenýr vám to ještě připomíná.
5. Suvenýr může podpořit určité oslavy a výročí ve městě
6. Suvenýr může zákonnou a zajímavou formou upozornit na akce, které se v místě chystají.
7. Suvenýr může být výjimečný i tím, že je tak zajímavý, že bude zároveň šířit výjimečnost místa, odtud pochází.
8. Suvenýr může být označen kontaktními údaji, které připomenou, že se v místě dobře sportovalo, odpočívalo, že tady byla zábava, že se dobře jedlo atd.

I cíle reklamy se dají přiřadit k cílům, které v sobě nese suvenýr:

1. Suvenýr může přispět ke zvýšení známosti místa.
2. Suvenýr může vyvolat zájem potencionálních návštěvníků, místa, odkud pochází.
3. Suvenýr je částí mozaiky, která podporuje posílení pozice místa v oblasti cestovního ruchu.
4. Nápaditý suvenýr – zlepší pozitivní image místa, odkud pochází.
5. Důmyslná suvenýr zvedne patriotismus a přirozeně sebevědomí místních obyvatel.
6. I místní obyvatelé a lidi z okolí si suvenýr rádi zakoupí, pokud se jim zalíbí.

Akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným, silné ekonomické skupiny i politické strany věnují velké prostředky do reklamy. Najímají si reklamní agentury, které jim připravují komplexní reklamní kampaně, vymýšlejí cesty, jak zvýšit komerční úspěšnost podniku, který vyhledává jejich služby. Reklama tím dává prostor k výdělečné činnosti rozmanitým odvětvím, nejen počítačovým a tiskárenským firmám, ale výrobcům zboží určeného pro běžné užití. Místo v reklamě nacházejí i umělci, jak výtvarní, tak z oblasti pěvecké a herecké. V reklamě hrají ale vrcholní světoví sportovci a modelky, které paradoxně v prvopočátcích pracovaly v reklamě proto, aby předvedly bezejmenně nalezené zboží, jejich post se během desetiletí měnil v opak. Modelky jsou celebrity a stal se z nich výhodný prodejní reklamní artikl. To, že se v reklamě angažují umělci, není novinka. Počátkem dvacátého století objevili svět reklamy jako nové médium také přední umělci. Výtvarně zpracované plakáty prožívaly nebývalou konjunkturu. Ve sbírkách galerií a muzeí najdeme dnes celé soubory plakátů francouzského malíře Toulouse-Lautreca, umělců německého Bauhausu nebo secesních skvostů Alfonse Muchy. Samozřejmě 60. léta jsou spojena se jménem Andy Warhol, začínal jako ilustrátor časopisů v reklamě, vypracoval se na jednoho z nejúspěšnějších umělců své doby. Kdo by neznal jeho náměty děl – značkové produkty, dolarové bankovky, obrázky z nemravných děl a celebrity. Reklamní symboly a běžné produkty pro denní život pasoval do oblasti umění.

V kolonce umění v reklamě by se daly uvést úspěšné reklamní symboly. Jednou z úspěšných postav obchodní reklamy byl znovuoobjevený Santa Claus, s kterým vyrukovala firma Coca-Cola v předvánoční kampani roku 1931. Postava se sytě červenou čepicí a pláštěm se velmi rychle stala celosvětovým symbolem Vánoc. Autor reklamy se přitom inspiroval starším zpodobněním Santa Clause z devatenáctého století, které vytvořil americký Němec Thomas Nast podle tradiční představy Mikuláše v německé Falci.

Jedním z nejslavnějších reklamních nápadů je také fialová kráva Milka. Čokoláda této značky se vyrábí od roku 1901 a již tehdy bychom našli na obalu fialovou barvu a obrázek krávy. Ale teprve v roce 1972 přišli pracovníci reklamní agentury Young & Rubicam s nápadem obarvit firemní barvou skutečnou krávu. Vhodný model našli nedaleko švýcarského Bernu. Nebyla to lecjaká kráva, ale

několikrát oceněná zástupkyně simentálského strakatého skotu. Dnes ji zná prakticky každý. Ovlivnila myšlení celé generace natolik, že podle průzkumů si prý mnoho dnešních dětí myslí, že fialové krávy skutečně existují.

[1]

Od zhmotněných symbolů je jen krok k suvenýru. Dá se říci, že se mohou v některých případech tak propojit až zaměnit, co je reklamní předmět a co suvenýr. Fialová kráva Milka se pak může stát klidně suvenýrem z muzea čokolády (pokud uvedeme tuto situaci jako příklad a nebudeme rozebírat užití ochranné známky) a Santa Claus může být suvenýrem z města, kde se vyrábí Coca - Cola.

Jedno je jasné, reklama trvale zapustila kořeny v moderní konzumní společnosti a podle některých kritiků dokonce hrozí, že neustálý tok reklamních pseudoinformací přehluší skutečná sdělení. O přízeň konzumentů se na každém kroku ucházejí reklamy všeho druhu - vtipné, vtíravé, erotické, šokující, estetické, politické, opakované i pompézní. Uniknout jim je téměř nemožné. Snad jen na pustém ostrově by se snad dnes dalo žít bez přítomnosti reklam.

Je třeba dodat, že v České republice má reklama legislativní normu, řídí se Zákonem č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy.

1.3 Suvenýr ve zboží, suvenýr jako módní hit

Nabídka suvenýrů je velmi rozmanitá, v některých městech a na turisticky frekventovaných místech existují i samostatné obchody se suvenýry a dárky. Mezi suvenýry se tak řadí velká škála zboží, na kterém se objevují loga, symboly, kresby, fotografie míst, odkud suvenýr pochází. Dnes již klasickým suvenýrem je tak bezesporu bavlněné tričko, čepice kšiltovka, hrnek na čaj. Suvenýry najdeme velkou měrou ve sportu, především ve fotbale, hokeji, v poslední době i golfu. Čím větší základna určité skupiny je, tím širší prostor pro prodej.

Ideálním semenišťem suvenýrů se tak stávají sportovní soutěže a události. Každé mistrovství světa, světové poháry, mistrovství Evropy ve velkém časovém předstihu nabízejí v prodeji maskoty, talismany, suvenýry. Kluby sportovních oddílů, především fotbalových a hokejových se prezentují nabídkou suvenýrů pro své fanoušky a příznivce. Suvenýr tak podporuje

reklamu samotného oddílu, vstup do podvědomí veřejnosti a také pocit sounáležitosti, kterým osoba, která suvenýr, například v podobě šály, trička, čepice, nosí, dává najevo veřejně podporu klubu. Tím, že se se suvenýrem ztotožní, vyjadřuje a hlásí okolnímu světu, že někde existuje dobrá pozitivní zajímavá věc, událost. Stejným způsobem postupuje i marketing ve filmovém průmyslu. S premiérou snímku jsou ihned k dostání předměty a suvenýry, po kterých začnou diváci toužit, protože je osloví filmový, někdy i knižní hrdina. Nejzářivějším příkladem je čarodějnický učeň Harry Potter. Člověk se stává vlastně dobrovolně chodící reklamou, ačkoliv zaplatí za reklamní výrobek. Zaplatí za suvenýr, kterým uspokojí svoje nadstavbové potřeby. Suvenýr se ale původně vyvinul z cestování, byl reakcí na objevování nových míst i těch, kam se poutníci zase rádi vrací.

1.4 Suvenýr a folklór

Cestovní ruch staví na folklóru, krajových a oblastních zvláštnostech. Moravské kraje a Domažlicko jsou známé svým nářečím, jednak krojem a jednak svými písněmi. To je výrobní značka, kterou lze nadále rozvíjet. Turisté tak předpokládají, že při návštěvě oblasti se s těmito znaky setkají, když ne na ulici, tak v nějakém muzeu či skanzenu, nebo alespoň při koupi klasického suvenýru. Právě suvenýr se vývojem může stát symbolem specifika města, kraje, ale i celé země, vejde do podvědomí lidí, že návštěvníci už před příchodem očekávají setkání s takovým symbolickým suvenýrem. Tento suvenýr vychází většinou z historického vývoje podmínek pro obživu obyvatelstva, nebo to bývá i známý průmyslový výrobek. Co se týká států, příkladem je určitě Nizozemí se svými větrnými mlýny a dřeváky, Belgii zase reprezentuje čokoláda. V Čechách, respektive na Moravě (Zlínsko) a na Slovensku (Tatry) je takovým symbolem valaška, což je obecně označení pro dlouhou lehkou tenkou sekeru. Správné označení ovšem je obušek, jak tento opěrný, obranný i pracovní nástroj nazývali jeho poslední uživatelé v zemích koruny české – moravští Valaši. Roku 1838 se Valachům zapovědělo nosit železné obušky, jenže ale zákaz se porušoval, od konce 19. století se postupně valaška stávala symbolem. Její topůrko se zkrátilo na délku cestovní hole a obušek se nakonec stal suvenýrem. Valaška – obušek je dokonce zařazen na seznam kulturního dědictví UNESCO.

1.5 Suvenýr a cestovní ruch

Suvenýr je součástí cestovního ruchu. Suvenýr je neoddělitelně spojen s cestovním ruchem a turistikou, tak vznikl a je spojen s cestováním organizovaným, které se řídí určitými pravidly a jsou v něm nabízena již dostupná a zmapovaná místa.

Jak si vůbec stojí v České republice cestovní ruch a turistika? Je to odvětví ekonomicky důležité a mělo by být v zájmu politiky státu rozvíjet turistickou platformu, což se z mnoha důvodů na jedné straně daří, bohužel na druhé je vidět spousta nedostatků. Často se vychází z faktu, že Česká republika má množství kulturních a technických památek, ale zároveň ji chybí i často nadstavba pro volný čas a sport. Budování zábavních center, sportovišť, koupališť, zřizování a udržování cyklostezek, turistických tras a další je otázkou financí, přesto se je v některých regionech daří zakládat. Cestovní ruch je průřezným ekonomickým odvětvím a při jeho dobrém fungování se na něho nabalují další možnosti zaměstnanosti, tedy rozvoj služeb a živností. Mezi ně náleží i výroba a prodej suvenýrů a také příprava a výroba propagačních tiskových i věcných materiálů, na cestovní ruch se tak nezapomíná i v národní ekonomické koncepci, na niž navazuje „Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013“ ze dne 25. ledna 2005, v níž se konstatuje fakt: „Objemem tržeb v mezinárodním obchodě se cestovní ruch řadí na první místo mezi hospodářskými odvětvími před obchod s ropou a obchod s automobily. V 38% zemí světa pak představuje odvětví cestovního ruchu největší zdroj devizových příjmů. Měřeno výše uvedenými charakteristikami, je význam cestovního ruchu v České republice nad celosvětovým průměrem i nad průměr Evropské unie. Mezi evropské státy s vyšším podílem na hrubý domácí produkt (HDP) patří tradiční turisticky atraktivní země – Rakouskou, Švýcarsko a státy kolem středomořího moře Španělsko, Chorvatsko a Řecko – malé ostrovní státy Kypr a Malta jsou na cestovním ruchu závislé.“

V koncepci se často cituje potřeba upírat pozornost na rozvoj cestovního ruchu v jednotlivých regionech a plně podpořit jejich bohatství, které je nutno doplňovat systémem zázemí pro uspokojování poptávky turistů.

Cestovní ruch v České republice můžeme rozdělit do pěti oblastí:

1. městský a kulturní cestovní ruch
2. dovolená v přírodě
3. sportovní a aktivní dovolená
4. lázeňské pobyty
5. kongresový cestovní ruch

[2]

Jizerské hory, tedy i Smržovka, mají velkou výhodu, protože body 1 – 3 zde můžeme rozvíjet. Jizerské hory jsou unikátním přírodním bohatstvím, jedinečné botanické a geologické oblasti, kde jsou chráněná území a rezervace, jsou zde vybudovány cyklostezky, běžecké tratě pro lyžaře, trasy pro pěší turistiku. Krajský úřad Liberecký kraj a městské úřady obcí a měst si tuto devízu uvědomují. Bez vzájemné propojenosti a návaznosti by se ale nemohla turistika ve všech směrech rozvíjet. Trasy jsou vedeny mezi obcemi, rozpočty hospodaření jsou omezeny, proto je nutná spolupráce. Vznikají tak různá uskupení obcí a měst v regionu, většinou s cílem získat z grantové politiky finance na rozvoj cestovního ruchu, ať už se jedná o opravy památek, zřizování výletních míst, obnovy přírodních skanzenů, pořádání sportovních a kulturních akcí, ale také na propagační brožury, letáky, mapy a v neposlední řadě suvenýry, jejichž prodejem se mohou nevýdělečné objekty cestovního ruchu podpořit. Grantovou politiku v cestovním ruchu ve své náplni mají krajský úřad Liberec, Evropská unie, i třeba Česko – německý fond budoucnosti. Smržovka tak patří mezi obce, které se sdružují v Mikroregionu Tanvaldsko, a k 8 obcím, které jsou členy skupin Mikroregionu Jizerské hory. Za pomoci grantu KÚ Libereckého kraje se například povedlo v roce 2003 otevřít Muzeum místní historie, kde našly prodejní zázemí propagační materiály o zdejší oblasti i suvenýry.

1.6 Smržovský suvenýr

Jaký by měl být? Nápaditý, cenově dostupný, ze zajímavého materiálu i časově nenáročný na výrobu. To všechno zaručuje jeho prodejnost, možnost sériové výroby. Smržovka je turistické centrum, ale záleží na poptávce a kupní síle návštěvníků i místních obyvatel. I suvenýr je věc obchodního trhu.

Smržovka má několik míst, kde je možné smržovský suvenýr prodávat. Jednak v Muzeu místní historie, jednak v Informačním centru, na akcích města Smržovky jako je EURION, Vánoční pohoda, na společenských a kulturních akcích na Parkhotelu, v penzionech, při pořádání sportovních událostí. Samozřejmě i na rozhledně Černá studnice, ta leží na katastru Smržovky, protože rozhledny v Jizerských horách jsou už od konce 19. století, kdy se začaly stavět, netradičním specifikem a specialitou kraje. Návštěvnost jednotlivých společenských organizací je různá, ale probíhají po celý rok a pro smržovský suvenýr se na nich vždycky najde prostor. Průměrná návštěvnost Muzea místní historie je během roku 500 lidí, ale propagačních předmětů o Smržovce a Jizerských horách se rozdá více. Zájem je i o suvenýry, pohledy, knihy související se Smržovkou. Zdejší obyvatelé jsou zvyklí si je zde nakupovat pro své známé a příbuzné.

V depozitáři Muzea místní historie najdeme pravděpodobně jako první suvenýr ze Smržovky sérii skleněných plaketek v krabičce, které byly k dostání u příležitosti slavnostního odhalení pomníku T. G. Masaryka na velkém náměstí v dubnu 1947. Do roku 1989 suvenýry nebyly vyráběny, pouze upomínkové předměty na pořádané akce, které byly schopny dodat místní továrny. Tak je v archívu sklenička 0,10 l s emblémem Smržovské padesátky, běhu, který pořádala tělovýchovná jednota na počest osvobození Československa Rudou armádou. V archívu je i skleněná plaketka maskotu olympiády v Moskvě z roku 1980, kterou vyráběl místní podnik pro Sovětský svaz. Dokazuje to fakt, že se produkovaly suvenýry, které se v té době tak ani nenazývaly, tedy upomínkové předměty, jež byly motivovány sportem, nebo politicky.. V 90. letech se začal zcela jiným tempem rozvíjet cestovní ruch, otevřelo se i pole pro suvenýry měst, pro posílení obnovení tradice. I Smržovka začala nabízet nové suvenýry a vydávat propagační předměty. Vznikly letní slavnosti Eurion, Smržovka se účastnila mezinárodní televizní soutěže Hry bez hranic, rozvíjela se příhraniční spolupráce s městy v Německu a Polsku, navázaly se nové mezinárodní kontakty, v té době mezi propagační materiály, o které byl značný zájem, patřily letní a zimní plakát Smržovky z dílny Rudolfa Dymáka, bílá trička s humornou kresbou Petra Urbana, kdy ve znaku Smržovky leží na smrži Ruda Pivrnec, velké deštníky v zelenobílých pruzích se znakem města Smržovky, zvonečky s nakresleným viaduktem a další. Od roku 2000 je vidět, že se rozvíjí regionální

cestovní a turistický ruch, jsou vydávány různé brožury, historické fotografie a předměty k různým výročím. Ve Smržovce vyšla brožura „Vítejte ve Smržovce“, která je zdobena stříbrnou sponou na kravaty s emblémem smrže, prodávají se skleněné knoflíky, připomínající výročí 100. let povýšení Smržovky na město. Prodávají se i hrnky na čaj se smržem. Sortiment nějaký je, ale chybí mu barevnost, rozmanitost a nový trend. Ten by měla nová nabídka suvenýrů Smržovky a propagace přinést. Propagace města je víceméně spojená s osobností starosty a vedením města, proto otázka upotřebení propagačních předmětů je spíše otázkou dalšího jednání a komunikace. Starosta jako představitel města čas od času uvítá ze své pozice významné osobnosti české společenské scény, proto je nutné vyhledat pro ně zajímavý dárek. Do Smržovky takto zavítal prezident republiky, předseda senátu a další, proto i suvenýry a propagační předměty by měly sloužit k tomuto účelu.

2. Inspirace pro nový smržovský suvenýr

2.1 Základní informace o Smržovce

Smržovka leží v Jizerských horách v Libereckém kraji, v údolích Smržovského potoka a říčky Kamenice včetně jejich přítoků. Zaujímá rozsáhlé území od rozvodí Severního a Baltického moře na západě, téměř až k soutoku Desné s Kamenicí v Tanvaldu na východě. Na jihu tvoří hranici zalesněný hřbet Černé studnice a Muchova, na severu jižní svahy Bukové hory a řeka Kamenice. Nejvyšším místem Smržovky je vrchol Černé studnice s nadmořskou výškou 869 m. Naopak nejnižší bod zaujímá východní hranice s Tanvaldem v místě, kde řeka Kamenice opouští katastr města. Rozloha smržovského území je 1.482ha. Hustota obyvatel je 230 obyvatel/km². Přírozenou osu území tvoří železniční trať a silnice 1/14, která je po téměř celé délce oboustranně zastavěna. Údolnicová zástavba přechází v okolních svazích v rozptýlené osídlení podhorského charakteru, ať již chalup, nebo jednoduchých zděných domků sklářského osídlení. Smržovka má 3 562 obyvatel.

[3]

2.2 Atributy Smržovky

2.2.1 Vznik pojmenování Smržovka

Jméno Smržová, tj. hora porostlá lesem, v němž roste hojně smržů. Němečtí přistěhovalci toto jméno slyšeli, ale správně jej nepochopili a spletli je s názvem husitské zbraně smržovky neboli řemdihu, což byla palice, která měla na tlustém konci železný paprsky nebo špičky a vzdáleně byla podobná smrži. Německy se nazývala Morgenstern (= hvězda jitřenka, později byl tento název přenášen na věci, jejichž podoba byla srovnávána s jitřenkou). Pod vlivem českého jména byl teprve v 2. pol. 17. století vkládán do německého jména smysl Morchel = smrž. Tak se dostal smrž na obecní pečeť a vždy častěji bylo psáno Morchenstern místo Morgenstern. Ve znaku je smrž dodnes, stejně jako dvě zlaté hvězdy, připomínající jitřenku.

[4]

2.2.2 Znak města Smržovky a městské symboly

Na modrém štítě obklopeném bronzovou arabeskovou obrubou je znázorněna v přirozené barvě houba smrž, vyrůstající ze zeleného trávníku, po jejíž obou stranách jsou dvě kapradiny. V horních rozích jsou dvě zlaté šesticípé hvězdy. Štít korunuje stříbrná zděná koruna s pěti stínkami. Znak udělil městu císař František Josef I. Listinou z 10. dubna 1907.

Zahledíme-li se do znaku města Smržovky, spatříme dva symboly, které nás vracejí do dávné minulosti, kdy byla zdejší oblast osidlována. První písemná zmínka o Smržovce pochází z roku 1568, kde se v libereckých účetních knihách uvádí Adam Kaulfersch zum Morgenstern. Morgenstern, tedy Jitřenka je v dnešním znaku vyjádřena dvěma hvězdami v jeho horních rozích. Ale již v roce 1613 se objevuje dnešní česká podoba jména tehdejší vsi Smržovka v závěti rejdeckého skláře. A tak se dostáváme k ústřednímu znakovému symbolu, k houbě smrži, která byla asi v tehdejších lesích tak hojná, že se prosadila i v pojmenování zdejšího sídliště, a dala mu posléze i německé jméno odvozené od slova Morchel, tedy smrž.

[5]

2.2.3 Smrž jedlý – *Morchella esculenta* Pers. Ex St. Am.

Klobouk bývá 3 – 6 cm vysoký a 3 – 5 cm široký, skoro kulovitý, vejčitý nebo jen krátce kuželovitý, dosti proměnlivého tvaru i barvy, přirostlý až dolů k třeni a mívá rozmanité odstíny okrové nebo světle hnědé barvy. Na povrchu má vystouplá žebra, která tvoří nepravidelné a nestejně velká políčka rozmanitého tvaru, která nejsou tak pravidelně uspořádána v rovnoběžných řadách jako u některých jiných druhů smržů. Třeň je až 8 cm vysoký a 2 – 3 cm tlustý, válcovitý nebo kyjovitý, často rýhovaně zvrásněný, dutý a křehký, bílý nebo nažloutlý, někdy až nahnědlý. Houba roste v dubnu a květnu ve světlých listnatých lesích hlavně pod jasanem a osikami nebo i v sadech a zahradách pod lískami nebo rybízem. Je jedlá a chutná.

[6]

2.2.4 Železniční viadukt

Je součástí železniční trati Liberec – Jablonec nad Nisou – Smržovka – Tanvald, na které byl provoz v první části zahájen 26. 11. 1888. Viadukt byl postaven v září 1894 a 10. října 1894 došlo k slavnostnímu otevření poslední části tratě z Lučan do Tanvaldu. Sjely se sem významné osobnosti z Prahy, Liberce a z Vídně i zástupci vlády. Všichni obdivovali také viadukt, který je stavební chloubou města. Má 9 oblouků, je vysoký 27,8 m a dlouhý 115 m. V roce 1994, v době oslav 100. Výročí se z něho exhibičně skákal i bungie jumping. Viadukt občas bohužel vyhledávají sebevrazi, naopak se zde konala i svatba. Viadukt nechybí na žádném pozdravu či pohlednici se Smržovky, je to oblíbený objekt, který si odvázejí návštěvníci v podobě obrázku třeba na hrnkách na čaj, kreslených obrázcích místních výtvarníků nebo na keramických zvoncích.

2.2.5 Černá studnice

Koncem 19. století se turistika stala velmi oblíbenou zábavou, v té době samozřejmě spojenou s nesmírně se rozvíjející spolkovou činností. Turisté si za cíl dlouhých pochodů vybírali nejvýše posazená místa, z nichž býval výhled báječnou odměnou. Na vrcholovém skalisku Černé studnice upravit liberecký horský spolek (Deutscher Gebirgsverein für Jeschken und Isergebirge) v roce 1885 nejprve jednoduchou plošinu s přístupovým schodištěm pro umocnění zážitku z výhledu. Takové uzpůsobení skály se ukázalo během několika let jako nedostačující. V roce 1903 proto vyhlásila jablonecká sekce horského spolku veřejnou soutěž o návrh rozhledny na Černé studnici. Ze soutěže vyšel vítězně projekt jabloneckého architekta Roberta Hemmricha, který rozhledně vtiskl podobu majestátní věže. Protože si účastníci vyčerpávajících pěších výstupů zasluzovali kromě krásného rozhledu do okolí i občerstvení, byla společně s 26 m vysokou rozhlednou postavena i chata. Černá studnice se pak po slavnostním otevření 14. 8. 1905 stala vyhledávaným reprezentativním turistickým stánkem.

[3]

2.2.6 Saně – smržovský olympijský sport

První sáňkářská dráha vznikla ve Smržovce již 1. 1. 1912 a vedla z vrcholu Černé studnice. Ve Smržovce se závodilo na více místech, vždyť je tady mnoho kopců a strání. Smržovští sáňkaři patřili již mezi dvěma válkami k mezinárodně úspěšným. Smržovský Alfred Soukup, známý výrobce unikátních saní, tzv. Soukupek, skončil ve 30. letech na mistrovství Evropy v jízdě na dvousedadlových saních na 2. místě. K přerušení sáňkařského sportu došlo během druhé světové války, ale již v roce 1946 se pořádá první poválečný závod. Zlaté období smržovských saní, které spadá do 60. let a začátku 70. let 20. století, přináší městu velkou popularitu, u nás i ve světě jsou známá jména smržovských závodníků. Významným počinem se stala stavba betonové sáňkařské dráhy v letech 1972 – 1975. V současnosti je tak jedinou v naší republice, na které se dají pořádat závody. Bohužel není uměle chlazená, takže sáňkařský sport je zcela závislý na počasí. Sáňkování se vyvíjí stejně jako ostatní sporty, ve světě vznikají nové a nové umělé dráhy, rozšiřuje se základna sáňkařů, což je pro české sportovce velký hendikep. Čas od času se ve Smržovce jedná o tom, že by se umělá dráha mohla tady vybudovat, jenže tak vysoké finanční náklady na její zřízení nelze v dnešní době získat. Českých sáňkařů je málo, většina nejúspěšnějších je ze Smržovky a daří se jí udržovat štafetu účastí na evropských i světových sportovních kolbištích. Medaile sice nevozí, ale naše malé město udržují v podvědomí veřejnosti. Od roku 1964, kdy byl sáňkařský sport poprvé zařazen do programu olympijských her v rakouském Innsbrucku, až do roku 2010, kdy se v únoru konala olympiáda v kanadském Vancouveru, bylo do jejich závodu nominováno 22 smržovských sáňkařů a 7 trenérů, kteří pocházejí ze Smržovky. V sáňkování bylo uděleno 5 titulů mistr sportu a 1 titul zasloužilý mistr sportu. Všichni jejich nositelé jsou ze Smržovky. Mezi nejúspěšnější sáňkaře všech dob patří Horst a Roland Urbanovi, Dana Spálenská (Beldová), Jiří Hujer, Jan Hamřík, Erich Peukert, Hanni Finková, největší reklamu tomuto sportu vytváří Petr Urban, který se řadí svými úspěchy na 3. místo za svého otce Horsta a Danu Spálenskou. Smržovka a saně k sobě prostě patří. V roce 2009 se právě tady konaly oslavy 100. let vzniku sáňkařského sportu v Čechách. Nejstarší dochované saně byly nalezeny sice ve Finsku a datují se do doby 6 500 př. n. l, ale sportovní sáňkování se rozvinulo zásluhou Angličanů, ti ho začali provozovat ve Švýcarsku, tam se taky roku 1883

konaly první mezinárodní závody. První saně, které se dochovaly na našem území jsou vystaveny v zámku v Mnichově Hradišti a pocházejí z roku 1760. V Čechách se poprvé závodilo 27. ledna 1895 ze Smědavy do Bílého Potoka. V roce 1909 byla otevřena sáňkařská dráha na Ještědu, Smržovka se takové dočkala o dva roky později. K sáňkování patří nejen sáňkařská dráha, ale především saně. I ty procházejí svým vývojem. Původně saně a lyže sloužily zcela k přepravě, dnes je vnímáme jako vybavení pro sport a zábavu. Zajímavé saně pro přepravu byly tzv. renvolfy, saně, jejichž název pochází z němčiny (Rennwolf = pádící vlk). Saně vzadu ovládala osoba pomocí náklonu a brzdiček, na prostorné plošině před sebou mohla přepravovat další osobu nebo libovolný náklad. Vedle klasických malých saní byly používány pro přepravu výrobních surovin. K zábavě a sportu se nejprve využívaly klasické sánky, postupně se závodní saně technicky vyvíjely, aby se zvýšila jejich rychlost.

[3]

2.2.7 Smržovský knoflík a sklářství všeobecně

Sklářská výroba se ve Smržovce začala vyvíjet v 18. století, během 19. století došlo k jejímu intenzivnímu rozvoji a zároveň k rozvětvení na různé, navzájem se doplňující sklářské a bižuterní obory. Vyráběly se zde sekané perličky, duté zlacené perle, mačkané perle všeho druhu i perle voskované. Postupně, koncem devatenáctého století, kdy docházelo k místním specializacím jabloneckého průmyslu, to byly v bižuterním odvětví především skleněné knoflíky, černá bižuterie a skleněné kroužky bangle, jež se staly pro Smržovku nejdůležitějšími obchodními artikly. V sklářském průmyslu prosluly broušené lustrové ověšky. Výrobu provozovala spousta malých a několik větších výrobců. Více než 90% vyráběného zboží bylo určeno pro export. Ve 20. letech 20. století došlo k vysokému zvýšení poptávky a zdejší výrobci jen stěží stačili vyřizovat všechny objednávky. Situace se prudce změnila již počátkem roku 1930, kdy nastala celosvětová hospodářská krize, a export, tím i výroba jabloneckého zboží, jí byly velmi citelně zasaženy. Když byla zdejší oblast v roce 1938 připojena k Německu, vkládali němečtí výrobci velké naděje do nastávající prosperity, která však trvala velmi krátkou dobu. Vše bylo ztlumeno válkou. Tehdy docházelo k prvním konfiskacím majetků, tentokrát židovských firem. V letech 1945 -1948 přišla další vlna vyvlastnění majetku, a to německým

rodinám, které byly ve většině odsunuty. Přicházeli noví obyvatelé z vnitrozemí, ti se ve Smržovce začali usidlovat a tvořit tak novou historii města. Průmysl se začal rozléhat pod zcela jiným národnostním složením místních lidí. Postupně zaniklo hospodářství, drobné sklářské dílny a mačkárný se začaly slučovat do velkých podniků. Ve Smržovce zůstala zachována výroba skleněných knoflíků, skleněné bižuterie a lustrového a užitkového skla, jako byla skleněná zvířátka či flakóny. Zůstala zde i textilní výroba a v Jiřetíně pod Bukovou, který až do roku 1991 pod Smržovku spadal, podnik na výrobu dřevěných hraček a hudebních nástrojů. Po roce 1989 se ve městě očekával nový nástup výroby, lidé věřili, že se Smržovka vrátí ke své průmyslové slávě z první poloviny 20. století. Nestalo se tak, podniky s tradiční smržovskou výrobnou postupně zanikaly. Dnes tu najdeme jen drobné provozy a dílničky, kde se vyrábí v malém měřítku komponenty pro sklářské odvětví. Textilní průmysl ve Smržovce zanikl úplně. Prosperuje zde pouze podnik na výrobu hraček, ale ten již nyní nepatří k našemu městu. Neznámějším atributem sklářského průmyslu, který je přiřazován Smržovce, je skleněný knoflík. Ten dominuje, ačkoliv tu byla také výjimečná výroba černé bižuterie, lustrů a bangle, skleněných náramků určených pro vývoz do Indie. Vraťme se ke knoflíkům a přibližme si jeho historickou úlohu ve smržovském průmyslu.

Ve Smržovce se skleněné knoflíky začaly vyrábět už roku 1764. Jednalo se o knoflíky vinuté nad lampou vyráběné jako vložky do kovových lůžek. Z 29. ledna 1787 se zachovala zakázka na knoflíky mačkané, broušené a zasazené opět do kovu. O. W. Feix (1926) píše, že se tento typ ve Smržovce zhotovoval v letech 1780 – 90. Z úředního živnostenského výkazu z roku 1833 vyplývá, že ve Smržovce v tomto roce pracovala kompoziční palírna a že skleněné perle a knoflíky zhotovuje čtrnáct mačkářů. O dva roky později se začaly mačkat luxusní knoflíkové kameje, listrované knoflíky. Jednalo se o napodobeniny widgewoodského stylu. Postavení Smržovky jako centra výrob knoflíků se posilovalo. Smržovští rytci skla se přeorientovávají na rytí mačkářských kleští. Je to i případ bratrů Vinzenze a Antona Seidlových, kteří roku 1850 zřizují novou ryteckou dílnu. V následujících letech se rozšiřuje výroba kloboučkových knoflíků, jemných broušených či tzv. skotských knoflíků. Ty vznikaly z křišťálových kamenů, byly podloženy pestrobarevným papírem a nalepeny na kovový podklad. Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let se

rozšířila poptávka po rokajlových knoflících. Skoro ve stejné době se objevily mačkané knoflíky. Ve Smržovce byla roku 1876 otevřena první parní brusírna v kraji. Zřídil ji ve své továrně Josef Ullmann, jehož výroba se soustředila především na knoflíky. Brzy se ale odbyt začíná snižovat, a produkce musela být inovována. Josef Ullmann se zaměřuje na výrobu knoflíků z rohoviny a z ořechových skořápek. Nicméně skleněné knoflíky se na konci 19. století vyrábějí dál. Dobře na odbyt jdou tmelené kuličkové knoflíky, zdobené zlatými a stříbrnými liniemi, dále velké perlové knoflíky. Roku 1882 Ullmannovu továrnu kupují bratři Jakob a Heinrich Mahlové, kteří tu začali vyrábět kvalitní knoflíky podle vlastních vzorů. Ještě před polovinou osmdesátých let se Mahlové dostali do čela výrobců této komodity. Ani Josef Ullmann ovšem tuto produkci neopustil a roku 1895 postavil v blízkosti hotelů Koruna novou továrnu na knoflíky, kterou za několik let prodal exportnímu domu Gustav Strauss a Co. Na počátku 20. století už obchod s knoflíky silně zaostával. Krizi se výrobci snažili překonat nabídkou novinek a kvalitou. Přesto stagnace trvala až do konce první světové války. Po ní se začínají v oboru stávat nebezpečnými konkurenty Japonsko a Francie. Velká konkurence vyrůstala podle Petra Nového (2007) již od počátku 20. století využíváním dalších materiálů, hlavně plastických hmot a dřeva (firma J. Schovanek, Jiřetín p. B.). I přesto se obor v době mezi světovými válkami stabilizoval. Ani pak knoflíky neztratily na významu, naopak jejich výroba rostla s poptávkou prvních mírových let. Poměry po roce 1948, dlouhé dodací lhůty, připravily tento druh výroby o dobrou pozici na trhu. Hlavním odběratelem skleněných knoflíků se stal Sovětský svaz, kterému, jak uvádí Dagmar Patočková (2002), bohatě stačila jedna velikost a několik barev. Na zpretrhané tradice navázala po převratu v roce 1989 firma Elegant Smržovka, která pokračovala v tradiční výrobě knoflíků z meziválečných vzorů. Poptávka na trhu byla tehdy velmi dobrá, zejména po lepším a dražším zboží. Podnik Elegant se ale stal majetkem společnosti s ručením omezeným Diarella, která bohužel zanedlouho skončila v likvidaci. V současné době vyrábí knoflíky jenom několik mačkářů pro jiné než smržovské firmy.

Výrobu knoflíků lze rozdělit podle způsobu zpracování na vinuté (lampové) – ty se vyrábějí ze skleněných tyčí o průměru cca 10mm u sklářského hořáku. Knoflíčky s ouškem se navíjejí na tenký drát natočený do kaolinu, který se po vychlazení odštípne na přiměřenou délku a z něho se vytvaruje ouško.

Dalším druhem jsou knoflíky mačkané, děje se tak z tyče nahřáté v mačkácké peci, a to se skleněným nebo se zalisovaným kovovým ouškem. Nezdobené skleněné knoflíky se vyrábějí ze sytého, transparentního nebo hedvábného skla. Používají se na dámské halenky, prádlo, svetry a šaty. Skleněné knoflíky dekorované se vyrábějí stejným způsobem jako nezdobené, ale dekorují se drahými kovy (pravé zlato, platina), malbou, stříkáním, napařováním kovových vrstev ve vakuu, listry, nanášením syntetického rybního stříbra (voskové), matováním, jiné se slepují ze dvou částí (nalepením butonu nebo šatonové růže na kovový spodek), zdobí se nalepením šatonu nebo vypalovacími obtisky. Používají se v dámské módě jako velké výrazné prvky dokonce i na kožichy. Základní surovinou, respektive polotovarem pro výrobu knoflíků, jsou sklářské tyče. Dodávají se v nejrůznějších barvách – sytých, hedvábných, transparentních, opálových, alabastrových, v měsíčních svitech, achátech a různých přetahovaných barvách. Mívají průměr od 20 do 40mm. Jako hlavní výrobní zařízení slouží při jejich výrobě mačkářské pece. Ty byly dříve vymazávány jilem a vytápěny dřívím. Novější už měly šamotovou vyzdívku a jako topivo se užívalo uhlí nebo olej, v poslední době jsou elektrické. Rozhodujícím činitelem při výrobě skleněných knoflíků je především dobře vypracovaná a seřízená forma. Je dvoudílná, složená ze spodku a vršku, tzv. kaplíku, a vkládá se do mačkárenských kleští tak, aby se oba díly formy pevně stýkaly. Vzhled knoflíku je vytvářen vrchním dílem, který může být hladký nebo opatřený vyrytým dekorem.

[3] [10]

2.2.8 Kreslené postavičky autora Petra Urbana

Petr Urban se otevřeně hlásí k rodnému městu, ve Smržovce žije od narození, tvoří tady a má tady restauraci Pravá Pivrnecova putyka, která láká turisty. Petr Urban dostává město Smržovku do podvědomí lidí nejen v České republice, ale i v zahraničí. Vydal třicet autorských knih kresleného humoru, několik knih také v němčině, angličtině a slovenštině. Ilustroval Osudy dobrého vojáka Švejka Jaroslava Haška a Povídky malostranské Jana Nerudy. Je sedmnáctinásobný mistr republiky v jízdě na saních. Mezi jeho nejznámější postavičky patří Ruda Pivrnec a Květa Pěničková.

2.3 Charakteristické znaky Smržovky

2.3.1 Podnebí

Nejvyšší místo Smržovky měří 869 metrů nad mořem, nelze proto očekávat, že počasí bude vždy přívětivé, naopak právě v zimním období sem patří sníh a mráz. Statistika uvádí průměrnou roční teplotu pouhých +5,9 °C. V kronikách se můžeme dočíst i o velkých teplotních rozdílech mezi zimním obdobím a rozdílech v průběhu jednotlivých ročních období v různých letech. Dlouhé a kruté zimy střídají zimy trvající sotva 10 týdnů. Například v roce 1837 začalo sněžit až 14. ledna a koncem března už začínaly polní práce. O tři roky později napadl sníh už uprostřed října a sedláci museli vyhrabávat brambory pod sněhovou pokrývkou. V květnu pak ještě uhodily tak silné mrazy, že byly spáleny květy na ovocných stromech i brambory v poli. Taková zima pak přinášela nouzi a drahotu. V lednových dnech roku 1882 a 1901 bylo dokonce zaznamenáno zemětřesení, které probíhalo v 5 sekundových intervalech a Smržovkou se pohybovalo od severozápadu na jihovýchod.

Sněhu bylo někdy tolik, že v něm musely bát vyhrabávány tunely. V roce 1844 sníh prý místy dosahoval až 5 sáhů (cca 8,5 m). Někdy se sáňkovalo i v květnu. O. W. Feix v historickém díle o Smržovce uvádí, že rok 1866 přinesl 25. května, o Svatodušních svátcích pevnou sněhovou pokrývkou vhodnou i k sáňkování. Stejného úkazu jsme se dočkali v roce 2004, kdy ráno 23. května každého překvapila bohatá sněhová nadílka.

[3]

2.3.2 Čihaření a životní podmínky

Ve Smržovce se díky špatně schůdnému terénu, nevhodnému složení půdy a drsnému podnebí nedokázalo zcela prosadit. Půda tady byla rozparcelována na drobné pozemky, které poskytovaly především sklářům přílepení k jejich činnosti. Na políčkách lidé pěstovali brambory a oves, u domku se pásala kravička nebo koza. Lidé, kteří tady v dobách na počátku osídlování tohoto území žili, to neměli lehké, až s rozvojem průmyslu sklářského a textilního průmyslu na přelomu 19. a 20. století se podmínky k živobytí zlepšovaly. Není proto divu, že v Jizerských horách a Krkonoších bylo oblíbené čihaření. Možná i příjmení Ptáčník, které se vyskytuje i ve Smržovce, svědčí

o rozšíření tohoto starého řemesla. Chytání volně létajícího ptactva bylo možné bez povolení vrchnostenského úřadu, chudí lidé tak měli možnost obstarání si obživy. Později, v roce 1870 musela být čířba zákonem zakázána, protože docházelo k velkému úbytku ptactva. Přesto je zajímavé, že v kuchařce Chutně – levně – zdravě z roku 1948 najdeme různé recepty na přípravu pochoutek z drobných ptáčků, třeba z kvíčal. Číhaření se v některých rodinách dědilo, spíše vášeň pro něj, a ještě se v 80. letech 20. století provozovalo.

2.3.3 Složení obyvatel – charakteristické znaky

Každé historické období má své priority, symboly, idoly. V každé době žijí lidé, kteří mají své představy o životě, mají různou národnost, jsou různého náboženského vyznání, nebo jsou nevěrci. Rozdílné komunity spojují rozdílné hodnoty, rozdílný vkus, rozdílný pohled na svět. A právě ve Smržovce se složením obyvatel velmi radikálně měnilo, to město poznamenalo. České a německé etnikum tady žilo od počátku jejího vzniku. Obě jazykově rozdílné skupiny žily vedle sebe jako poddaní českého krále, podílely se na přeměně lesnatých kopců na zemědělskou půdu a sdílely spolu nepřízně osudu i šťastnější období rozkvětu. Obyvatelstvo Smržovky si muselo vzhledem k malému výnosu půdy přilepšovat na živobytí dalšími řemesly, především tkalcovstvím. Po roce 1848 dochází k rozmachu sklářského průmyslu. Rozsáhlé lesy odedávna poskytovaly dřevo nezbytné pro provoz sklářských hutí. Sloužilo jako palivo i jako surovina na výrobu potaše. Od druhé poloviny 19. století se smržovské obyvatelstvo živilo nejčastěji sklářstvím, buď výrobou, nebo obchodem. Podle údajů ze sčítání obyvatelstva v roce 1869 mělo ve Smržovce svůj domov 4 551 obyvatel. Toto číslo neustále rostlo, kromě válečných let 1914 – 1918, která znamenala úbytek asi o 1000 obyvatel, dosáhl počet obyvatel v roce 1921 čísla 6 614. V této době Smržováci pracují nejen ve sklářském a textilním průmyslu, ale dochází i k nebývalému rozvoji služeb, vznikají nové dílny a obchody, rozvíjí se pohostinství, stavebnictví. V těchto oborech je také zaměstnáno významné procento počtu obyvatel. V roce 1930 Smržovka čítá již 1250 domovních čísel. Poslední sčítání obyvatel před 2. světovou válkou v roce 1936 udávalo ve Smržovce celkem 7 846 obyvatel, z toho Čechů 1984 (25%) a Němců 5 775 (75%). Mezi významné podnikatelské rodiny ve Smržovce patřily i židovské. Na konci 30. let skončily neznámo kde, protože právě z důvodu arizace došlo

k vymizení určité národnostní skupiny ze Smržovky. Tento poměr počtu Čechů a Němců se ve městě zachovával řadu let. Dramatická změna v demografických poměrech nastala až s odsunem německého obyvatelstva po roce 1945. Smržovku osídlilo obyvatelstvo z vnitrozemí, celkový počet obyvatel se snížil na polovinu, podle sčítání z roku 1947 to bylo 3 765 obyvatel a poměr počtu Čechů a Němců se otočil ve prospěch Čechů. Složení místních obyvatel ovlivnil i rok 1968. I mezi Smržovskými se jich našlo mnoho, kteří emigrovali do zahraničí. Jejich příbuzní se snažili s nimi udržovat kontakty, ačkoliv to nebylo často vůbec jednoduché. Dalo by se říci, že takřka každé rodina měla svého emigranta, takže se do Smržovky občas dostávalo módní oblečení a doplňky z kapitalistické ciziny.

Lidé, kteří žijí v zahraničí, se sem začali po roce 1989 rádi vracet a zajímat se o život tady, rádi si pak odvázejí suvenýry a propagační předměty z města a jeho okolí, kde se narodili, vyrostli, mají příbuzné. Často jsou i zdrojem zapomenutých fotografií a přínosem pro Muzeum místní historie svými informacemi. Tito lidé mají rádi tradice, které i udržují, proto oceňují vydávané materiály o Smržovce a předměty, které ji charakterizují. Nejsou to jenom tito lidé, kteří mají rodinné a citové vazby. Smržovka je osázena i chalupami rekreatantů. Po 2. světové válce zde zůstala řada klasických jizerskohorských stavení po nuceně odsunutých Němcích. Ta zůstávala opuštěná a tehdejší státní úřady je nabízely novým osídlencům z vnitrozemí, ale také obyvatelům Prahy k rekreaci. Těm se tu zalíbilo a postupně jich přibývalo. Dnešní už padesáti až šedesátiletí lidé tady prožívali prázdniny, svátky, zdejší město je jim mnohdy milejší než rušné velkoměsto. I oni mají velmi kladný vztah k propagaci Smržovky, zajímají se o to, co město Smržovka vydává, jaké nové nápady město používá při své propagaci. Kupují smržovské suvenýry a měsíčník Smržovský zpravodaj, kde se o všem dočtou. Do Muzea místní historie naopak přinášejí materiály o Smržovce nalezené náhodně úplně někde jinde. Takto byla objevena sbírka veršů místní spisovatelky Marie Kwaysserové, která úspěšně překládala dílo Jaroslava Vrchlického do německého jazyka.

[7]

2.3.4 Oděv ve Smržovce

Oblečení našich předků se šilo ještě na začátku 19. století z hrubého plátna. Košile a jednoduché kalhoty z pytloviny byly kromě kazajky skoro jediným oblečením místního chlapce, v něm zároveň dorůstal. Boty byly uznány nutností jen v zimě. Kabát pro dospělého muže se šil ze sukna, často až v době, kdy se ženil, musel mu pak vydržet pro celý život. Byl – li na jedné straně obnošený, krejčí ho obrátil a upravil. Zajímavé je, že se dbalo na zdobení saka pěknými knoflíky. Ty byly kovové, velké a lesklé. Celou řadou jimi byly opatřeny kabáty, nechyběly ani na vestě, ty byly menší a tvarované. Bohatí lidé mívali knoflíky ze stříbra. V 19. století muži nosili krátké kalhoty v délce ke kolenům. Kalhoty byly šité ze žluté nebo černé kůže, také ze sukna, později z manšestru. K nim muži nosili bílé punčochy. Obouvali se do bot s přezkou, u bohatých bývala také stříbrná. Stejně tak i kování na holi. Muži si nestříhali vlasy, spínali si ji mosazným hřebínkem za ušima do copu. Jejich hlavu kryl třírohý klobouk. Doplňkem pána byla dýmka španělská troubel.

Ženy se oblékaly do barevných látek. Sukně se šily z vlněné látky, byly bohatě skládané, přes ně se zavazovaly široké zástěry, halenky, upnuté jupky, měly úzké rukávy, na zadní části měla vytvořené vedle sebe několik záhybů, poskládaných jako klávesy varhan. Na hlavě nosily ženy bílé čepičky, zdobně postříbřené či pozlacené, ta byla zdobena mašlí z širokých stuh, které z týla padaly až na záda. Ženy měly ve špercích oblibu odjakživa, proto na krk navlékaly perly či granáty a mezi ně zavěšovaly zlatou či stříbrnou minci. Boty nosily ženy podpatkové. Teprve s rozšířením průmyslu a rostoucím blahobytem lidé začali měnit zažitě zvyky v oblékání a nechávali se inspirovat módou z jiných evropských států.

Takto popisuje v německy psané knize „Politický okres Jablonec“ roku 1894 oblečení obyvatel na Jablonecku Adolf Lilie. Z toho je zřejmé, že ve zdejší oblasti se žádný klasický кроj neužíval. Jaké byly podmínky, takový byl i šatník jizerských horalů. Podmínky k životu byly často krušné, čím jednodušší a praktičtější oděv, tím lépe. Literatura o historii oblékání je také velmi skoupá na informace, co se na Liberecku a Jablonecku nosilo. Také v Severočeském muzeu v Liberci jsou k vidění části oblečení jen sporadicky, když už je nějaký čepec vystaven, většinou pochází ze sbírky továrníka Liebiga, majitele textilních

továren, který se ale dochoval jako upomínka, suvenýr z továrníkových cest. Dá se tedy předpokládat, že ve zdejší oblasti využívali textilie, které se daly získat v místních podmínkách. Ze surovin se zde využíval len na výrobu hrubého plátna, vlna, pytlovina. Tkaniny se tvořily tzv. atlasovou vazbou. Samozřejmě využití našla i kůže.

Jak už bylo zmíněno, s rozvojem průmyslu se měnil život obyvatel, kterých začátkem 20. století přibývalo. Mladé ženy, které pracovaly v továrnách, si místo jídla koupily parádu na sebe. V tom se snaha mladých slečen líbit se ani během století nemění. Prostor a ani podmínky pro vznik tradičního kroje tu nebyl. S příchodem průmyslové krize ve 30. letech 20. století a pozdějším nástupem fašistických myšlenek začali mít obyvatelé Smržovky zcela jiné starosti. Poválečná léta až do roku 1989 znamenala pro místní lidi nucený útlum oživování jakýchkoliv místních tradic. V nové generaci se nepěstoval zdravý vztah k místním rodinným a krajo­vým tradicím. Právě rok 1989 přinesl změnu. Smržováci se začali vracet do minulosti, objevovat symboly, které k městu patří. Mít své město rádi, propagovat ho, tvořit nové tradice. S touto snahou souvisí i vytvoření „umělého“ kroje Smržovky.

[8]

2.3.5 Smržovský kroj

Smržovskou módní návrhářku Soňu Hejralovou – Horáčkovou v roce 2004 oslovil starosta v otázce vytvoření zcela nového smržovského kroje, který by mohli občané užívat při různých společenských a slavnostních událostech. Bylo velmi těžké vycházet z historických pramenů, a proto tvůrčí invence autorky návrhů i hotového kroje vycházela z její fantazie podložené současnými atributy charakterizujícími město Smržovku. V kroji tak našla místo hvězda jitřenka, houba smrž a kombinace modré a bílé barvy. Návrhářka připravila variabilní oblečení v základní modré barvě, z něhož si každý může vybrat kombinaci vyhovující jeho naturelu, ale zároveň stále dodržující charakteristickou linku celého oděvu. Majitelé a majitelky kroje, jichž je ve Smržovce v současné době kolem dvaceti, si mohli zvolit délku saka i délku sukně. Ženy nosí bílý klobouk, muži černý. Doplnkem je bílá halenka či bílá košile, boty návrhářka neurčovala. Důležitý je okraj saka a sukně zdobený lemem, na němž se střídají malované smrže s jitřenkou. Autorka věnovala

Muzeu místní historie po jedné verzi ženského a mužského kroje s jí samotnou ručně malovaným ozdobným lemem. Další kroje již mají lemy tištěné. Knoflíky vytvořené přímo na zakázku jsou kovové, v kombinaci modré a bílé barvy se stříbrným smržem. Celý kroj je šitý z modré oblekové látky, původní ve směsi vlny a polyesteru, která se dnes již nedá koupit, takže každý nový je z modrého polyesteru.

[9]

PRAKTICKÁ ČÁST

3. Návrhy nových smržovských suvenýrů

Navrhované suvenýry by měly uspokojit různé sociální vrstvy turistů, zájmových skupin, rodinné příslušníky. Nejlépe je vyhledat prvky v běžném životě, které potřebuje každý, nebo se s nimi alespoň často setkává. Sortiment suvenýrů by měl být rovnoměrně rozdělený.

Uvažujeme, že suvenýr často kupují děti, které jsou na prázdninách, táborech, školách v přírodě, lyžařských výcvicích či jen na výletě. V kolektivu působí i davové reakce, jeden koupí suvenýr babičce, druhí opakují. Děti rády vybírají suvenýry barevné, veselé, pokud možno levné a nepřiliš velké a těžké, aby se vešel do batohu. Děti by tak mohly zaujmout přívěšky na klíče, přívěšky na mobily, náramky, pouzdra. Všechny zmiňované druhy zboží jsou dobrými věcnými pozornostmi pro rodiče, sourozence, babičku i dědečka. Děti dostávají i peníze na svoji osobní útratu, proto si rády kupují i suvenýr pro sebe. Vhodným artiklem by tak mohlo být puzzle, nebo drobné hry, hlavolamy, ale i už zmíněné přívěšky a pouzdra, drobné šperky. Drobné suvenýry a dárky kupují i kolegové v práci sobě navzájem, přátelé, milenci. Suvenýr pak může splnit i další komerční úlohu, a to být třeba dárkem k nějakému jubileu, svátku, u příležitosti nějaké recese. Milenci si pravděpodobně suvenýr ze Smržovky jako symbol lásky nebudou dávat, ale některé suvenýry se dají časem přizpůsobit i takovým dvojicím, ale měl by se stále brát ohled, aby nebyl vnímán kýčovitě a přehnaně. Je ale k zamyšlení, jestli do budoucna nesměrovat suvenýry právě do zájmové oblasti. Do spolků se sdružují hasiči, rybáři, myslivci, velkou skupinu obyvatel jsou řidiči, určitě by mohl mít formu turistické potřeby, mohl by být specializovaný na turisty, lyžaře, cyklisty, sánkaře, tedy lidi, kteří se do Smržovky dostávají pěšky nebo dopravním prostředkem.

Navrhování suvenýrů pro konkrétní místo je velmi zábavná věc, která rozšiřuje znalosti nejen za hlediska výroby předmětu, ale z hlediska získání nových informací o dotyčném místě a oblasti. Suvenýr dává širokou možnost propojení rozmanitých oborů a odvětví, kombinování různých materiálů, je velmi variabilní a tvůrčí činností. Suvenýr se dá vyrábět doslova na koleně

v domácím prostředí, ale může být součástí i rozsáhlého výrobního programu velké firmy.

Na základě shrnutí informací o charakteristických přídomků ke městu Smržovka z hlediska symbolů, historického vývoje z hlediska životních podmínek, v neposledním aspektu z pohledu průmyslové výroby lze vyjmout následující poznatky, které by směřovaly k výrobě suvenýrů z tohoto města.

Z hlediska povahy materiálů:

1. Textilní materiál: kůže, hrubé plátno, pytlovina, manšestr, stuhy z různého materiálu
2. Přírodní materiál: dřevěné perle, granáty, peří
3. Komponenty: skleněné knoflíky, kovové přezky, spony, penízky
4. Barvy: zlatá, zelená, modrá, bílá, černá, žlutá
5. Předměty a objekty: saně, houba Smrž, železniční viadukt, rozhledna, hvězdičky

3.1 Použité materiály, komponenty, techniky

3.1.1 Materiály

A) Useň, kůže, jelenice

Kůže je laický výraz pro usňový materiál, což je vyčiněná kožka převážně savců, zbavená při činění vlasu. Usně se používají nejen k výrobě oděvů, ale i k výrobě obuvi, rukavic, kožené galanterie, nábytku atd. Povrchovou úpravou a zpracováním řemene jsou usně zpracovány do nepřeberného množství typů, druhů a charakterů.

Usně se také rozlišují podle způsobu vydělávání - vyčiňování. Činění usní je fyzikálně chemická operace, při které se holina (surová kůže zbavená chlupů) přeměňuje na useň. Je to nejdůležitější úsek koželužské výroby.

Správně vyčiněná useň je odolná vůči vlhkosti a vodě, odolává vyšším teplotám než holina, odolává účinkům bakterií a enzymů, odolává působení slabých kyselin a zásad, má trvalou pružnost, ohebnost, pevnost a správný omak.

- **Chromočiněné usně:**

Vyčiňování solemi chromu – chromočinění patří k nejmladším způsobům vyčiňování.

Činicí vlastnosti chromitých solí byly po prvé popsány F. Knappem r. 1858. Chromočinění postupně vyvíjelo a postupem doby vytlačilo nejrozšířenější tříslení, hlavně při výrobě svrškových obuvnických usní, některých druhů technických a řemenových usní. Rovněž nahradilo glazé činění při výrobě rukavičkářských usní, neboť je daleko rychlejší a při tom levnější. Chromočinění dává usně měkké, pevné, trvanlivé, stále proti vodě, které se dají snadno barvit, bývají však poněkud méně tažné než usně činěné hlinitými solemi.

- **Zámišové činění usní:**

Zámišové usně nebo-li „jelenice“ se činí tukem. Činění tukem je jeden z nejstarších způsobů vydělávání kůží. Používá se hlavně rybí tuk - tresčí jaterní. Rovněž se dá použít tuk jiných mořských živočichů (tulení, žraločí, delfíní tuk) nebo rostlinný (slunečnicový olej). Činění tukem se nazývá zámišnictví a useň vydělaná tímto způsobem je zámišová useň. Název je odvozen od francouzského slova „chamois“ nebo od holandského „zeem“, což znamená kamzík. Dříve se totiž na výrobu těchto usní používaly převážně kamzičí kůže. Jinak se jako surovina používají kůže ze srn, jelenů, daňků, muflonů nebo i antilop a gazel. Tukem ale lze vyčinit téměř jakýkoliv druh kůže.

- **Třísločiněné usně:**

Třísločinění je jeden z nejstarších způsobů vyčiňování usní. Třísloviny, které zde plní funkci činiva, jsou složité organické látky vyskytující se v přírodě anebo vyráběné synteticky. Suroviny, z nichž se třísloviny získávají, nazýváme třísliiva. V přírodě jsou to kůry stromů, dřevo, listy a kořeny některých rostlin. Jejich vyluhováním dostáváme výtažky, které lze použít k přímému činění. Vedle nich existují ještě třísliiva syntetická tzv. syntany, které mají lepší vlastnosti než třísliiva přírodní. Třísločiněné usně se používají jako těžké usně spodkové, řemenové, sedlářské nebo brašnářské

Druhy použité při výrobě suvenýrů:

- **Jelenicové usně:**

Lícové chromočiněné usně vhodné zejména na oděvy. Jsou vyčiňovány z kůží domácích jelenů nebo z Novozélandských červených jelenů. Novozélandské jeleny lze rovněž použít pro výrobu rukavic.

- **Zámišové usně („jelenice“):**

Usně jsou tažné a vláčné, dají se prát ve vlažné vodě mýdlem. Nejsou odolné proti horké vodě (do 600°C). Usně mají příjemnou žlutohnědou barvu a používají se na obuvnické podšívky, na rukavice, na čištění oken, aut a optických přístrojů, na ortopedické pomůcky a protézy, na technické filtry a membrány a pro hobby účely (indiánské a westernové oděvy). Useň z jelena má výměru 80 - 200 dm², daněk a muflon 50 - 90 dm², useň ze srny okolo 35 dm².

- **Čalounické usně:**

Jsou vydělávány pouze na zakázku a to kombinovaným činěním (chromočinění a třísločinění). Usně jsou mnohem tužší než usně oděvní. Mohou být v provedení s korigovaným lícem nebo přírodním neupravovaným lícem.

B) Tamberovaný plyš včesaný a hladký včesaný plyš(bonekan)

Bonekan je syntetická kožešina, do jejíhož základu z bavlněné nebo syntetické pleteniny se při pletení včesává polyakrylonitrilová stříž, která vytváří vlasový povrch. Konečný výrobek je na rubní straně zpevňován lastexem (vysoce elastická, jednolící osnovní pletenina prolamovaná, vyráběná na jednolůžkovém osnovním stroji) a vlasová strana je několikrát zušlechťována žehlíci, barvicími a postříhovacími technikami k dosažení žádaného vzhledového efektu.

C) Skleněný knoflík

Výrobu knoflíků lze rozdělit podle způsobu zpracování na vinuté (lampové) – ty se vyrábějí ze skleněných tyčí o průměru cca 10mm u sklářského hořáku. Knoflíčky s ouškem se navíjejí na tenký drát natočený do kaolinu, který se po vychlazení odštípne na přiměřenou délku a z něho se vytvaruje ouško. Dalším druhem jsou knoflíky mačkané, děje se tak z tyče nahřáté v mačkáci peci,

a to se skleněným nebo se zalisovaným kovovým ouškem. Nezdobené skleněné knoflíky se vyrábějí ze sytého, transparentního nebo hedvábného skla. Používají se na dámské halenky, prádlo, svetry a šaty. Skleněné knoflíky dekorované se vyrábějí stejným způsobem jako nezdobené, ale dekorují se drahými kovy (pravé zlato, platina), malbou, stříkáním, napařováním kovových vrstev ve vakuu, listry, nanášením syntetického rybního stříbra (voskové), matováním, jiné se slepují ze dvou částí (nalepením butonu nebo šatonové růže na kovový spodek), zdobí se nalepením šatonu nebo vypalovacími obtisky. Používají se v dámské módě jako velké výrazné prvky dokonce i na kožichy. Základní surovinou, respektive polotovarem pro výrobu knoflíků, jsou sklářské tyče. Dodávají se v nejrůznějších barvách – sytých, hedvábných, transparentních, opálových, alabastrových, v měsíčních svitech, achátech a různých přetahovaných barvách. Mívají průměr od 20 do 40mm. Jako hlavní výrobní zařízení slouží při jejich výrobě mačkářské pece. Ty byly dříve vymazávány jilem a vytápěny dřívím. Novější už měly šamotovou vyzdívku a jako topivo se užívalo uhlí nebo olej, v poslední době jsou elektrické. Rozhodujícím činitelem při výrobě skleněných knoflíků je především dobře vypracovaná a seřízená forma. Je dvoudílná, složená ze spodku a vršku, tzv. kaplíku, a vkládá se do mačkářských kleští tak, aby se oba díly formy pevně stýkaly. Vzhled knoflíku je vytvářen vrchním dílem, který může být hladký nebo opatřený vyrytým dekorem.

[10]

D) Dřevěné perle

Surové, leštěné, lakované, ve velikosti 0.2cm – 5 cm.

E) Přírodní nezpracované peří

3.1.2 Komponenty

A) Bižuterní komponenty

- Řetízkovina
- ketlovací jehla
- ozdobné bižuterní ukončení
- klapka
- karabinka

- kroužek
- závit

3.1.3 Techniky

A) Kreslení

- tužka
- popisovač
- anilinové barvy na papír
- dřevo
- kůži

B) Ruční a strojové šití

- klasické šití ke spojování materiálů
- šití jako prostředek k vytváření vzorů
- steh rovný, entlovací začišťovací, distanční, stretchový

C) Ketlování

Ketlování (z němčiny řetízkování) je konkrétní druh bižuterie. Vzniká vytvořením malého oka na ketlovací jehličce a navlékáním jedné jehličky na druhou. Takto zní všeobecná poučka pro toto umění, které je propojením techniky a umění. Z drátů se vytvoří nádherné dílko. A kombinování barevných skleněných korálek vdechne duši krásnému šperku.

D) Lepení

- Klasické spojování dvou materiálů lepidlem Herkules (univerzální lepidlo na papír, dřevo, korek, kůži, dřevovláknité a savé materiály)
- lepení jako prostředek k vytváření vzorů lepidlem Glitter Glue (lepidlo s barevnými třpytkami v různých odstínech)

E) Konstrukční práce

- Střih na výrobky

F) Fotografování

- Různé objekty – příroda, lidé, stavební památky, modelové foto, předměty

G) Práce s počítačovými programy

- Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Photo Manager

H) Ekonomie a zbožiznalství

Prodejní cena za vyrobené předměty se nemůže prozatím odvíjet na předpokladu velkého zisku. Autorka návrhů a výrobků svou práci řadí do kategorie „zaváděcí ceny“, pokud by se čas věnovaný výrobě měl odrazit v konečné ceně výrobku, byl by zřejmě neprodejný. U hotových výrobků tak přicházejí v úvahu maloobchodní ceny srovnatelné se stejnými druhy výrobků, které nabízí trh. Je nutné tedy do prodejní ceny zaúčtovat skutečné náklady (materiál, tisk) a cenu navýšit o rozumnou část v cenové relaci obdobných výrobků. Prodejci, Muzeu místní historie či Informačnímu centru a dalším, pak suvenýr nabídnout s 8% rabatem z prodeje zboží. Cena suvenýru by měla být kalkulována alespoň tak, aby návrhářka a autorka v jedné osobě zůstaly na nulovém zisku, s tím, že pokud se podaří v ceně výrobku zakalkulovat i malý zisk pro autorku, je to ekonomicky správné řešení. Autorka je osobou samostatně výdělečně činnou se živnostenským oprávněním k tomuto oboru, suvenýry tak může nabídnout k prodeji. Pokud by se suvenýry v prodeji osvědčily, je zde cesta k úspěšnému podnikání, pokud ne, je to alespoň velká zkušenost.

3.2 Propagační a reklamní předměty

3.2.1 Domácí obuv – bačkory „Smržovky“

Název města Smržovka je jedinečný. V České republice jiný není. O Smržovce se v článkách v Smržovském zpravodaji píše.

„Je Smržovka v Čechách jediná? Vší a možná i Bzí najdeme hodně, ale co městečko, které svým názvem připomíná houbu smrž? V registru státní správy naleznete Smržovku jen naši, ale Smržovů už je víc. Smržov se nachází v okrese Hradec Králové (400 obyvatel), dále v okrese Jindřichův Hradec (90 obyvatel), Horní Smržov (139 obyvatel) v okrese Blansko a také Smržov u Českého Dubu, který je součástí obce Český Dub v Libereckém kraji.

I Smržice (1586 obyvatel) existují v Čechách, a to v okrese Prostějov. První zprávy o Smržicích pocházejí už z roku 1131, první zmínky o ostatních obcích jsou ze 14. století, takže Smržovka je v tomto směru dítě nejmladší. V historiích těchto obcí nejsou žádné informace, jak přišly ke svému názvu, a to my máme a jsme z nich ještě největší. Zdánlivě nyní odbočme. Praha je velké město, také díky tomu, že se k ní přidružují okolní malé vesničky, tak je asi možné, že ani domorodci z hlavního města neví, co se vlastně k Praze počítá... A není to vůbec ojedinělé. Stalo se, že se ptala paní z jedné firmy a redaktor bulvárního deníku, do které části Prahy Smržovka patří. Kdo ví, třeba za pár desítek let se k nám Praha až od Černého Mostu doplazí. Třeba nevědoucím z Prahy křivdíme a jsou jen popletové. Třeba si část Prahy zaměnili za ulici nebo autobusovou zastávku. Smržovská, tak se právě jmenuje ulice v Praze 9 – Klánovicích a jedna zastávka stejně tak. Klánovický starosta Losert se domnívá, že ulice ke svému názvu přišla díky milovníkům lesa. V roce 1975 byly Klánovice přidruženy k Praze a musely si pojmenovat ulice, vybírat mohly z nabídky registru tehdy Východočeského kraje, zalíbily se jim jména jako Jedlová, Smrková, Lesní nebo Smržovská, tudíž je jasné, že název je odvozen od houby smrže a na naši rodnou Smržovku si vůbec v Klánovicích nevzpomněli.“

[9]

Jedinečný je i znak města. Ani houba smrž není v žádném jiném městském znaku České republiky. A smrž je sám o sobě zvláštní houba, každý si ji pamatuje, protože její vzhled je neobvyklý. Smrž je nejcharakterističtější a jedinečným přívlastkem města Smržovky, zaslouží si být dominantním motivem propagačních a upomínkových předmětů. Smržovka se také v některých materiálech nazývá nočníkem Jizerských hor, což nenaznačuje jen to, že často tady prší, ale že počasí bývá všeobecně nevlídné. V bytech a v domcích se musí mnohokrát přitopit i v letních měsících. Teplé bačkory pro zahřátí se tak budou hodit v každé domácnosti, o to víc, když se ušije bot a univerzální velikosti. Takovou bačkory Smržovky jsou.

Bačkory můžou obléknout větší děti i dospělí. Oblékne je noha od čísla 37 po 42. Nejsou přesně vypasovány na nohu, slouží k zahřátí nohou, aby jejich majitel s nimi pobíhal po zahradě, tak to zcela jistě ne. Naopak mohou být dekoračním doplňkem obývacího pokoje, když budou stát u stolku s knihami,

časopisem a lampičkou. Bačkory Smržovky sází na svůj vzhled, kdy je k jejich výrobě využit materiál vizuálně připomínající houbu smrž a zároveň vzbuzující pohledem i dotyk příjemné pocity tepla.

3.2.2 Nástěnný kalendář 2011 „Kuk do Smržovky“

Smržovka má mnoho malebných přírodních zákoutí, najdou se tady i zajímavé stavby. Vděčným objektem pro fotografa je určitě železniční viadukt v Údolní ulici. Najdeme tu ale mnoho dalších míst, které si zaslouží zachycení v určitém momentu. Kalendář je koncipován tak, aby upozornil neobvykle na místní zajímavosti. Hledáním kontrastů a fotografováním zdánlivě nedůležitých věcí vedle důležitých jsem se snažila najít nové souvislosti. Záměrem je to, aby maličkosti na snímcích hrály hlavní roli a známé věci jim tvořily pozadí. Některé objekty jsem zachytené takové, jaké jsou, protože si tento pohled zaslouží.

Fotografie vznikaly náhodně i záměrně, hledáním zajímavých souvislostí a podnětů, které se dají vyfotografovat a které by Smržovku vystihly co nejlépe. Důležitou roli má i kontrast, možná paradox, jak v barevnosti pojetí, tak ve velikosti a tvarech. Kalendář by měl svou neobvyklostí podnítit zvědavost, měl by upoutat každého, ať v pozitivním, tak možná i někdy negativním smyslu. Neměl by jednoduše nechat nikoho lhostejným a o to v reklamě a propagaci jde především.

Fotografické a grafické práce:

- **Titulní strana – kuk do Smržovky** (viz příloha foto 3)

Oblouk viaduktu připomíná bránu, kterou se dá nahlédnout do další „místnosti“, do města, a objevovat ho. Prostě nakouknout, proto název Kuk do Smržovky.

- **Představení kalendáře – pohled z ulice Na Planinách na Smržovku** (viz příloha foto 4)

K jednotlivým měsícům se nehodil žádný snímek s celkovým pohledem na Smržovku, proto vznikla tato strana, na které jsou umístěny názvy fotografií s podtexty přibližujícími focené objekty.

- **Leden – sáňkařská dráha pod Černostudničním hřbetem**

(viz příloha foto 5)

„Čekání na led“

Často se stává, že v zimě nejsou příznivé podmínky, nesněží a nemrzne, a proto se nedá připravit ledové koryto k závodům, proto i název „čekání na led“. Vyfotografovat saně s kolečky, které jsou určeny pro tréninky a v letní přípravě, je určitě nečekaný moment. Málokdo tyto saně někdy viděl, možná ani mnozí netuší, že existují.

- **Únor – lyžařský vlek Filip na stráni ve Vřesové ulici**

(viz příloha foto 6)

„Kdy bude sněžit?“

Fotografování vleku bez sněhu je zase novým pohledem a kontrastem. Všude jsou uveřejněné fotografie vleku zasněženého s lyžaři a snowboardisty, tak proč ho nezachytit takhle. Pro vlek platí zároveň to samé, co pro sáňkařskou dráhu, musí mrznout, aby se uměle zasněžil, nejlepší je, když je zima a nemusí se ptát: „Kdy bude sněžit?“

- **Březen – podběl lékařský (Tussilago Farfara)**

(viz příloha foto 7)

„Bude ze mě čaj proti kašli.“

U silnice, v příkopech roste na jaře tato léčivka. Jestli je zaprášená rostlinka zdravá i z těchto míst, to není jisté, ale podběl je určitě zajímavý model k fotografování.

- **Duben – barokní kostel sv. Archanděla Michaela**

(viz příloha foto 8)

„17. 4. 1967 jsem vyhořel, ale už se vracím.“

Barokní kostel patřil mezi významné architektonické stavby Libereckého kraje. V dubnu 1967 jeden smržovský občan vypaloval starou travu kolem kostela, ten se od ní vzňal. Škody byly velké, kostel začal chátrat, až v roce 1992 započala benefiční sbírka na jeho záchranu. To se daří, dnes je kostel kulturní památkou. Tmavá kompozici kostela vyjadřuje jeho smutek, kvetoucí krokus před ním jako by přinášel nový život.

- **Květen – nám. T. G. Masaryka, tak zvané velké** (viz příloha foto 9)

„Nemává vám z okna starosta?“

Na velkém náměstí se nacházejí zajímavé secesní domy. Budova radnice nepatří k těm nejvýstavnějším, ale sídlí v ní správa města a starosta. Mezi fotografiemi se Smržovky proto nemůže chybět. Zajímavější je architektonicky dům lékárny nalevo, takže je fotografie radnice nasnímána právě takhle.

- **Červen – Lidické náměstí, tak zvané malé** (viz příloha foto 10)

„Smržovka nemá koupaliště, ale kašnu parádní.“

Fotografie připomíná dlouhověký problém, Smržovka nemá koupaliště, místním i turistům chybí. Má ale zajímavou kašnu na malém náměstí, je foceno z opačné strany, z jeho „zadní“ strany z Komenského ulice směrem k východu.

- **Červenec – záměček** (viz příloha foto 11)

„Nosím číslo popisné 1, berou se ve mně snoubenci a taky jsem Muzeum místní historie.“

Záměček byl panským sídlem, je střediskem kulturního a společenského života, je jedničkou ve městě, zaslouží si samostatnou fotografii, na které je důstojný a sám.

- **Srpen – děti** (viz příloha foto 12)

„Ještě se smějeme, ještě máme prázdniny.“

Kašna na Lidickém náměstí je zrenovovaná, je u ní příjemné posezení, město dělá městem i náměstí s kašnou. Mnohá sousední města nemají náměstí a ani kašnu, Smržovka má dokonce dvě. Přesto snímek zabírá dovádějící děti jen s kouskem kašny, vždyť děti jsou pro město také velmi důležitým elementem.

- **Září – železniční viadukt** (viz příloha foto 13)

„Narodil jsem se v září 1894.“

Železnice zaznamenala na přelomu 19. a 20. století rozmach průmyslu v naší oblasti. Z tohoto faktu vyplývá pohled na viadukt, který zdůrazňuje právě tuhle myšlenku, viadukt je dominantou města, jenže jen malou částí dlouhé železniční tratě.

- **Říjen – les u Vyhlídky** (viz příloha foto 14)

„Václavky a podhříbky, těšte se!“

Skalní vyhlídka nad městem je po Černé studnici druhým vyhlídkovým místem. Vyhlídka má své postavení, ale krásné jsou i lesy kolem ní, ty mají rádi především houbaři, houby tady rostou a ve Smržovce je houbařů hodně. Z tohoto pohledu je les pod vyhlídkou důležitější než Vyhlídka samotná.

- **Listopad – hřbitov ve Hřbitovní ulici** (viz příloha foto 15)

„Poslední odpočinek ve Smržovce.“

Smržovský hřbitov má polohu s nádherným výhledem až do Krkonoš. Je určitě jedním z nejhezčích v okolí, lidi sem rádi chodí, většina Smržováků tady stejně skončí. Hřbitov ke každému městu patří. Mnohá jména se na náhrobních deskách opakují, jako Patrmanovi.

- **Prosinec – Co je na Smržovce nejhezčí?** (viz příloha foto 16)

„Sněhová krása!“

Obrázek propojuje několik momentů – zachycuje klasickou smržovskou chaloupkou, vánoční atmosféru, historické sjezdové lyže a to, že místní lidé musí zvládat záludné počasí a drsnější přírodní podmínky, a ty se dají lépe přežít s veselou náladou a nadhledem.

3.2.3 Puzzle

Je vděčným dárkem, suvenýrem pro děti i dospělé. Papírová skládačka s konkrétním motivem pro volný čas, zábavou i poučením má stále své kupce, sběratele a hlavně hráče, kteří si s rozkouskovaným obrázkem hrají, aby ho sestavili do původní podoby. Puzzle se smržovským motivem, pokud bude zajímavý, má určitě šanci uplatnit se v propagaci města i jako prodejní suvenýr. Výběr motivu je důležitý, proto se uplatní fotografie železničního viaduktu a kamenné rozhledny Černé studnice. Výroba obalu, papírové krabice, by puzzle podražila, proto jenom mozaiku zatavíme do plastového obalu, nebo vsuneme do PVC sáčku s lepícím okrajem. Na zadní část přiložíme popisku s historií obrázku, aby měl suvenýr smysl a nezůstal bezejmenný a učil jeho majitele novým poznatkům. Třetí puzzle patří do kategorie umělecky ztvárněných míst Smržovky. Smržovka je spjata i s výtvarným uměním. Na mnohé amatérské

i profesionální umělce, kteří tady buď žili a žijí, nebo mají ke Smržovce citový vztah, působí Smržovka touto atmosférou, proto ji malují. V první polovině 20. století tu například žil a tvořil akademický malíř Fred Hartig, který vyučoval na uměleckých školách, stejně jako jeho syn, jeho díla jsou v evropských galeriích a také v Národní galerii. Fred Hartig navrhl i podobu smržovské kašny na malém náměstí. Dalším tvůrcem byl i Josef Pikora, bez akademického vzdělání, ale v smržovských rodinách je mnoho jeho působivých olejomalb. Na třetí puzzle je vybrán smržovský vánoční motiv, a to se záměrem navození atmosféry ve Smržovce před 80. lety, zachycení vánoční nálady a samozřejmě i kostel sv. Archanděla Michaela má tady nezastupitelnou funkci z hlediska památek ve městě. K vytvoření papírové skládačky inspiroval místní autor Petr Urban. Pod obchodní značkou BONAPARTE vydává Martin Trik z Plzně jeho kreslené vtipy ve formě puzzle, které jsou oblíbeným prodejním artiklem. Puzzle se smržovskými motivy by mohlo vzbudit zájem a prodejné by mohlo být. S autorem Petrem Urbanem je možné domluvit spolupráci a i jeho motiv, například využití již použitého v 90. letech - Rudu Pivrnce na smrži ve znaku města Smržovky s textem Smržovka – pupek světa. Je možné vytvořit celou sérii papírových skládanek, otázkou je vstupní kapitál a koupěschopnost tohoto zboží. V malých sériích se nedá puzzle vyrábět sériově a musí se tisknout v jednotlivých kusech, cena za tisk a výřez je tak poměrně vysoká.

3.3 Předměty pro denní použití

3.3.1 Kabelka

V historii Smržovky a Jizerských hor všeobecně se dočteme o číhaření. Lidé se museli postarat o potravu peřím z ptactva, které žije ve volné přírodě, zřejmě nebylo nikterak využíváno. Využívalo se peří z domácí drůbeže, když se dralo jak výplň polštářů a přikrývek. Zprávy o tom, že by šperkařství využívalo právě peří jako svůj komponent, se z dobových materiálů nepodařilo prokázat. To naopak v rybníkářském kraji, v jižních Čechách se šupiny z tam chovaných ryb i využívaly jako zdobný prvek. A právě šupina jako symbol jihočeské tradice se objevuje na trhu jako suvenýr z jihu, jak o tom vypovídala i reportáž pořadu České televize Toulavá kamera v tomto pořadu se představují mimo jiné i tvůrci rozmanitých suvenýrů z dalších oblastí Čech. Sledovanost a dlouhodobá oblíbenost Toulavé kamery svědčí o tom, že cestování po Čechách poznávání

nových i znovu objevování zažitých památek, je všeobecným trendem. Ve Smržovském potoce, původně pojmenovaným Grundbach se daří pstruhům obecným, kdo rybám rozumí, ví, že pstruzi nemají šupiny vhodné k výtvarnému využití. Jsou to šupinky velmi malé, proto je jasné, že hledat v potoce založení nosí smržovské tradice při výrobě suvenýrů nelze. Peří by vhodným artiklem být mohlo. Nebudeme využívat peří malých zpěvných a užitečných ptáčků, ale dá se při výrobě suvenýrů upotřebit peří z domácí drůbeže, koroptví, bažantů, nemusíme se ani bát aplikovat na suvenýry ze Smržovky barevné peří z cizokrajných zvířat. Peří se dá pořídit po domluvě s členem mysliveckého sdružení, určitě by poradil zvěrolékař, nebo je zakoupit i v obchodě s galanterií. V přírodě to je zařízené tak, že barevnější peří nosí samečkové, aby ochránili samičku, která pečuje o mláďata. U suvenýru se ze Smržovky to je jinak. Kabelka ušitá z jelenice a zdobená peřím a knoflíkem je vhodným suvenýrem pro každou ženu, malou i velkou. Vycházíme i z tradice výroby oblečení z kůže. V tomto případě je vhodným materiálem jelenice.

3.3.2 Pouzdro na mobil

V dnešní době mají mobilní telefon i lidé ve věku nad sedmdesát let i děti z prvního stupně základní školy. Mobil nosí při sobě takřka každý, výjimkou je spíše člověk, který mobil nevlastní. Pouzdro na mobil je tak univerzálním dárkem, suvenýr pro celou rodinu, pro známé, šéfa v zaměstnání. Kdyby ho obdarovaná osoba nevyužila, může ho věnovat dál. Mnoho majitelů mobilních telefonů ten svůj nosí po kapsách, jen tak pohozených doma, v autě, v kabelce a tak dále. Ukládání ho do pouzdra je možná pro někoho zatěžující pro druhé se pouzdro na mobil, stejně tak jako na brýle, může stát líbivým módním doplňkem, nebo ochranou cenného majetku před jeho mechanickým poškozením. Bezespору se dá pouzdro vyrobit za celkem nízké pořizovací náklady, což se odrazí v konečné prodejní ceně výrobku. Pouzdro na mobil je dobrá upoutávka na pozornost ke městu Smržovka. Při výrobě pouzdra na mobil se dá upotřebit celá řada atributů a charakterů města. Materiál jelenice, z kterého je pouzdro na mobil vyrobeno, je klasický, pevný, dobře udržitelný. Svoji plochou a materiálem je i snadné pouzdro kolorovat. Mohou tak vzniknout pouzdra na mobil s houbou smržem, nebo s kreslenými postavičkami Petra Urbana. To je určitě zajímavý prostor, protože předměty a zboží značky

„Pivrnec“ je v celé republice komerčně úspěšné. Patriot Smržovky a místní rodák tak souhlasí, že by se podílel na tomto druhu suvenýru svojí vlastní tvorbou. Mimo kresbu se dají na pouzdra aplikovat smržovské skleněné knoflíky a jiřetínské dřevěné perle.

3.3.3 Přívěšek na klíče

Každý někde bydlí, pracuje, proto potřebuje mít klíče, aby si mohl odemknout. Ideálním předmětem pro suvenýr je tak přívěšek na klíče. Dá se říci, že je jedním z neklasičtějších suvenýrů a nechybí na žádném výletním místě. Nejvhodnějším polotovarem k vytvoření smržovského přívěšku na klíče jsou dřevěné perle. Už v roce 1908 Johann Schowanek založil v Jiřetíně pod Bukovou továrnu na výrobu dřevěných hraček a korálů. V roce 1920 jeho firma úspěšně vyvážela zboží do všech kontinentů. Dnes se podnik jmenuje Detoa Albrechtice s.r.o. a vede si stále dobře. Jiřetín pod Bukovou byl součástí Smržovky v letech 1850 – 1991 proto dřevěné perle má svoje místo v historii města. Dá se říci, že i stejnou měrou jako skleněný knoflík, protože dnes už jeho výroba, až na drobné výrobce, ve Smržovce zanikla. Široký sortiment dřevěných perlí nabízí na svém internetovém serveru <http://detoa.com>, kde je možné si i zboží objednat. Dřevěné perle až ve stovce tvarů, které je možné získat ve velikostech v průměru od 4mm do 5cm, v různých barvách a povrchové úpravě buď surové, leštěné nebo lakované jsou ideálním materiálem pro přívěšek na klíče. Přívěšky na klíče, přívěšky na mobily i šperky by nešly vytvořit bez bižuterních komponentů, které se dají nakoupit ve Světě knoflíků u firmy Bijoux Components s.r.o. V tomto velkoobchodě seženete bižuterní kovodíly a příslušenství. Komponenty seženete i ve firmě Swarovski crystal perle a kameny. Firma dodává i bižuterní kovodíly, perličky, dřevěné a skleněné korálky, návlekové materiály, lanka, karabinky, náušnice, řetízky, náradí, sponky a záponky. Je zajímavé, že právě světoznámá firma Swarovski má své kořeny v Jizerských knoflicích, odkud její zakladatel pocházel. Už samotné perle jsou inspirací, když se pospojují s bižuterními komponenty, přesto plocha surových perlí nabízí podmínky pro výtvarně obohacení. Je to plocha pro atributy města: smrž, saně, viadukt, sáňkařská dráha, kreslené postavy Petra Urbana Ruda Pivrnec a Květa Pěničková. Přívěšek je určen celé rodině,

kamarádům. Nemusí být připevněn jen ke klíčům, ale může zdobit třeba školní penál, batoh, aktovku, může být zavěšen k poutku kalhot.

3.4 Ozdobné předměty

3.4.1 Přívěšek na mobil

Šperky z dřevěných perlí a bižuterie nosí ženy, muži někdy jenom drobné náhrdelníky nebo náramky z malých perliček, proto by mohla být nabídka šperku pro muže širší. Jednou z možností je přívěšek na mobil. Ten by se mohl líbit ale především dětem, proto ho vytvoříme jak se smržovskými motivy, tak jeden barevný pro radost.

3.4.2 Náušnice

Všechny slečny i dospělé paní se rády parádí. Náušnice, náhrdelníky, náramky jsou vhodným drobným dárkem z cest. I tady je prostor k invenci neomezený i ve špercích se dá těžit z charakteristických znaků a symbolů Smržovky. Nositelky šperků možná v některých případech budou muset najít odvahu a smířit se s pocitem, že je zdobí netradiční šperk. Módní trendy a výstřelky k módě patří. Dnešní doba barevnosti a nevšednosti nahrává. V bižuterii už bylo vymyšleno tolik návrhů, že stěží se nacházejí nové nápady, které by přinesly úplnou novinku. Šperky s motivy města Smržovky na trhu zřejmě ještě nebyly.

- Smržovské atributy: saně, smrž
- Barvy:
  1. Vycházíme z barev smržovských symbolů zlaté (žluté) a modré. Příjemná barva je i zelená, v místních chalupách bylo dokonce zvykem od 30. let do 70. let minulého století dřevěné obložení stěn a stropů včetně trámů v místnostech natírat jasnou zelenou barvou. Zbyla-li barva, zelený byl i některý nábytek. Zelená barva má určitě svoje místo.
  2. Využití rozmanitých barev, protože jsou veselé, upoutají a sami o sobě, zakomponované ve šperku, který je vyroben z komponentů pocházejících z oblasti Jizerských hor, je právě reprezentují v podobě suvenýru odsud. Barevné dřevěné korálky sem patří.

3.4.3 Náhrdelník

Ukázka typu náhrdelníku s motivem smržů. Namalované houby na dřevěných perlích se zdálky jeví jako dekorativní vzor, což je zajímavý optický efekt. Je to ukázka možnosti, jak vytvářet náhrdelník se smržovskými motivy. Na dřevěných perlích mohou být nakresleny sánky, viadukt, hvězda jitřenka a další.

3.4.4 Náramek

Inspirující pro náramek je smržovský knoflík. V dnešní době je spíše sběratelskou záležitostí, malované skleněné knoflíky nahradily váhově lehčí plastové, později zipy a přezky. Skleněný knoflík pomalu vstupuje do historie, což je škoda. Za jeho krásou stojí celé generace lidského úsilí a práce. Náramek je novým obzorem pro uplatnění skleněného knoflíku, proč ho tedy nezařadit mezi smržovské suvenýry.

4. Realizace

4.1 Realizace propagačních předmětů

4.1.1 Domácí obuv - bačkory „Smržovky“

- Výrobní materiál: hladký včesaný plyš hnědý, tamblerovaný včesaný plyš bílý, molitan bílý, useň barvená šedá.
- Pracovní materiál: pauzovací papír, tužka, jehly, návleková nit, špendlíky, krejčovská křída, šicí stroj, krejčovský metr, pravítko, nůžky

Označení jednotlivých dílů výrobku a použité zkratky:

- R – rub obuvi
- R1 – spojení dílů molitanu a tamblerovaného včesaného plyše (M1 + TVPR1)
- R2 – spojení dílů molitanu a tamblerovaného včesaného plyše (M2 + TVPR2)
- R3 – spojení dílů molitanu a tamblerovaného včesaného plyše (M3 + TVPR3)
- L – líc obuvi
- P – podrážka obuvi
- B1 – rubová část obuvi s podrážkou
- B2 – obuv bez ozdobného vrchního dílu
- B – hotový výrobek

Molitanové díly:

- Rozměry jsou uvedené v cm včetně 2cm záševek.
- M – molitan
- M1 – přední nártový díl, délka celkem 30 cm, z toho nártová část 11 cm, šířka v nejužším místě (nárt) 8,5 cm, v nejširším (holeň) 10 cm
- M2 – zadní lýtkový díl, délka od paty do půlky lýtky 25 cm

- M3 – přední obvodový díl, délka 34 cm, výška v nejvyšším místě (u kotníku) 10 cm, v nejužším (u prstů) 7 cm.
- M4 – spodní chodidlový díl, délka 25 cm

Díly z tamblerovaného včesaného plyše:

- TVP – tamblerovaný včesaný plyš
- TVPR – tamblerovaný včesaný plyš rubový díl
- TVPL – tamblerovaný včesaný plyš lícový díl
- TVPR1 – přední nártový díl rubový, délka 34 cm, šířka = M1
- TVPR2 – zadní lýtkový díl rubový, délka 29 cm, šířka = M2
- TVPR3 – přední obvodový díl rubový = M3
- TVPR4 – spodní chodidlový díl = M4
- TVPL1 – přední nártový díl lícový, délka 36 cm, šířka v nejužších bodech 10 cm, v nejširších 12 cm
- TVPL2 – zadní lýtkový díl lícový, délka 27 cm, šířka v nejužším bodě 32 cm, v nejširším 37 cm
- TVPL3 – přední obvodový díl lícový, délka 36 cm, šířka v nejužších bodech 9 cm, v nejširších 12 cm.

Díl z barvené usně:

- U – useň, spodní chodidlový díl

pouze 1 díl určený na podrážku obuvi

- U = M4 = TVPR4

Díly z hladkého včesaného plyše:

- HVP – hladký včesaný plyš

pouze 1 díl ozdobný vrchní, určený na zdobnou část domácí obuvi, obdélník o rozměru 52 x 39 cm

Šablony jednotlivých dílů:

➤ Přední nártový díl (PND)

Tvar totožný s M1, TVPR1 a TVPL1 – mění se poměrově délky a šířky u jednotlivých dílů. Díl od konce prstů až do půlky holeně.

- M1 - délka = 30 cm, nártová část 11 cm, šířka v nejužším místě (nárt) 8,5 cm, v nejširším (holeň) 10 cm.
- TVPR1 - šířka = M1, délka 34 cm
- VPL1 - délka = M1, šířka v nejužším místě 10 cm, v nejširším 12 cm

➤ Zadní lýtkový díl (ZLD)

Tvar totožný M2, TVPR2 a TVPL2 – mění se poměrově šířky a délky u jednotlivých dílů. Šířka dílu od vnějšího kotníku po vnitřní kotník podél paty, výška od paty do půlky lýtky

- M2 = výška 25 cm, šířka kolem paty 34 cm, šířka podél lýtky 39 cm
- TVPR2 = M2, šířka totožná, výška 27 cm
- TVPL2 = M2 = TVPR2, šířka totožná, výška 29 cm

➤ Přední obvodový díl (POD)

Tvar totožný M3, TVPR3 a TVPL3, mění se poměrově délky a šířky jednotlivých dílů. Od vnějšího kotníku kolem přední části chodidla prstů k vnitřnímu kotníku.

- M3 = délka 34 cm, šířka v nejširších bodech (u kotníků) 10 cm, v nejužším místě (u prstů) 7 cm.
- TVPR3 = M3
- TVPL3 = délka 36 cm, šířka v nejširších bodech 12 cm, šířka v nejužším místě 10 cm

➤ Spodní chodidlový díl (SCHD)

Tvar totožný M₄, TVPR₄, U

- $M_4 = TVP_4 = K = \text{délka } 25 \text{ cm, šířka}$
- $TVPR_4 = M_4 = K$
- $U = M_4 + TVPR_4$

➤ Ozdobný vrchní díl (OVD)

- $OVD = HVP \text{ } 52 \times 39 \text{ cm}$

Celkem šablonek:

- PND – 3 (M₁, TVPR₁, TVPL₁)
- ZLD – 3 (M₂, TVPR₂, TVPR₂)
- POD – 2 (M₃, TVPL₃, TVPR₃ = M₃)
- SCHD – 1 (M₄ = TVPR₄ = K)
- OVD – 1 (HVP)

Popis práce:

1. Nakreslíme si na pauzovací papír šablonu, kterou vytvoříme na základě vytvořené konstrukční sítě.
2. Jednotlivé díly podle schématu (viz část šablony jednotlivých dílů) přeneseme na příslušné druhy textilních materiálů, obkreslíme a vystříhneme včetně záševků.
3. Nejprve spojíme díly z molitanu s rubovými díly tamberovaného včesaného plyše, a to tak, že na díl M₁ přistehujeme díl TVPR₁, vznikne díl R₁, na díl M₂ díl TVPR₂, vznikne díl R₂ a na díl M₃ díl TVPR₃, vznikne díl R₃.
4. Díl R₂, což je zadní lýtkový díl, sestehujeme s dílem R₃, což je přední obvodový díl, sešijeme na šicím stroji.
5. K vzniklému rubovému torzu nastehujeme díl R₁, což je přední nártový díl, sešijeme na stroji. Vznikne nám rub (R) domácí obuvi.

6. Pokračujeme vytvořením spodní části obuvi. Ručním šitím spojíme v tomto pořadí díly TVPR4, M4 a U, čímž nám vznikne „podrážka“ (P) bačkory.
7. K dílu R přišijeme díl P ručně perličkovým stehem. Přecházející okraj zastříhneme. Vznikne již výsledný tvar obuvi, díl B1.
8. Nyní sešijeme lícové části z tamblérovaneho včesaného plyše. Sestehujeme díly dohromady TVPL1 s TVPL2 a s TVPL3, sešijeme na šicím stroji, vznikne nám lícová část obuvi (L).
9. Vzniklý díl L navlékneme přes díl B, napasujeme, aby byl dobře natvarovaný a podíl vnější strany po obvodu podrážky přišijeme perličkovým stehem k obuvi a přišijeme ručně k dílu R. Vznikla nám bačkora díl B2, kterou teď dotvoříme vrchním ozdobným dílem z hladkého včesaného plyše (HVP).
10. Z hladkého včesaného plyše nakreslíme a vystříhneme obdélník o rozměrech 52 x 39 cm, díl HVP.
11. Po rubové straně dílu začneme vytvářet vrásnění tzv. technikou žabičkování – látku proti sobě sešíváme ve vzdálenosti asi 7 cm od sebe, aby nám vznikly na látce jakési nepravidelné kosočtverce.
12. Díl VNP takto připravený sešijeme k sobě, vzniklý pás navlékneme lícovou částí na díl B a přišijeme ručně perličkovým stehem ve vzdálenosti 25 cm od horního okraje bačkory, přičemž necháváme 2 cm na záševku.
13. Díl VNP otočíme na lícovou část směrem k otvoru dílu B a zahrneme do vzdálenosti 12cm do vnitřku bačkory ve vzdálenosti cca 3cm pod vnitřním horním okrajem boty vytvoříme ručním prošitím VNP tunýlek, kterým provlékneme pomocí zavíracího špendlíku prádelní gumu. V místě konce převisu dílu VNP boty ručně přišijeme k VNP.
14. Vznikla domácí obuv – bačkora Smržovka. Stejným způsobem vytvoříme i druhou bačkoru. Bačkory jsou uzpůsobeny tak, že je možná záměna levé za pravou a naopak.
15. Velikost bačkory je univerzální, a to 37 – 40.

Spotřeba materiálu:

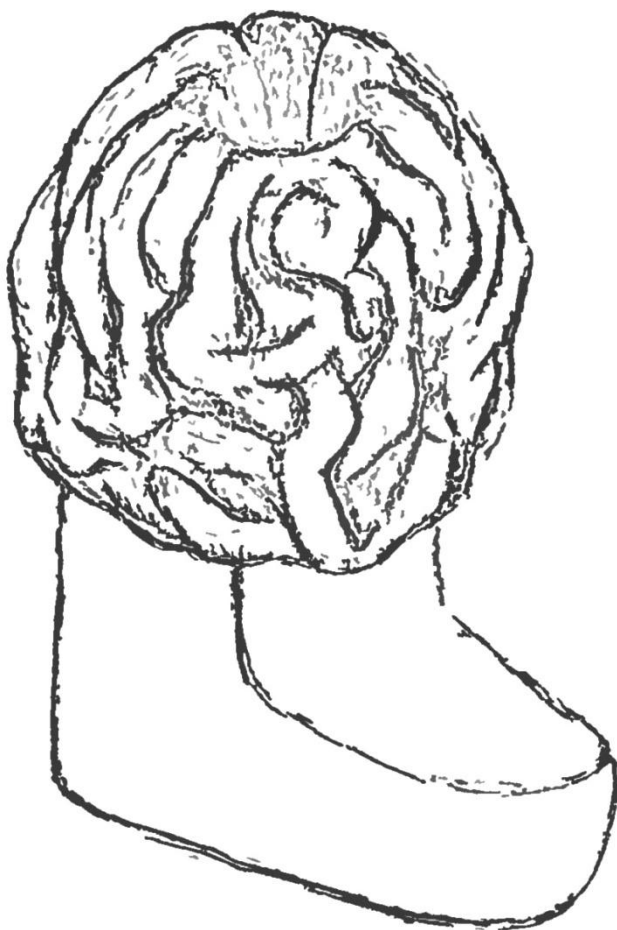
150 x 50 cm tamberovaného včesaného plyše, 150 x 50 molitanu, 100 x 100 cm hladkého včesaného plyše. Cena za tento materiál 370,-Kč včetně DPH. Useň 20,-Kč. Šicí materiál 10,-Kč. Cena celkem za výrobu bez práce za mzdu je 400,-Kč.

Kalkulace prodejní ceny:

Cena za podobný typ domácí obuvi se na trhu pohybuje od 350,-Kč. Smržovky jsou originálním suvenýrem, proto zkusíme vyjít s cenou 499,-Kč. Rabat 8 % z prodejní ceny výrobku pro prodejce.

Vyhotovené bačkory „Smržovky“ viz příloha foto 1 a 2, návrh viz obrázek 1.

Obr. 1: Návrh bačkor „Smržovek“

zdroj: Markéta Urbanová

4.1.2 Nástěnný kalendář 2011 „Kuk do Smržovky“

Pracovní pomůcky:

- digitální fotoaparát
- PC
- Photo Manager
- Adobe Photoshop
- Adobe Illustrator

Tisk kalendáře ve formátu A3 a jeho vazba spirálou firma SATO Tanvald, spol.s.o., Krkonošská 199, 468 41 Tanvald.

Postup práce:

- fotografování

Fotografie do kalendáře vznikaly během 3 měsíců, některé snímky jsou pořízeny nahodile, k jiným je připraveno aranžmá. Nafoceno jsem 200 snímků. Ukázka některých námětů.

- zpracování fotografií a grafická příprava
1. Připravíme si barevné varianty fotografií, úvah o provedení je několik, je to hra s barvami a citem, uměleckým vnímáním. V programu Photo Manager naprogramujeme, „hrajeme si“, barvami (RGB), jasně, sytostí, kontrastem, odstínem, světlostí, kontrastem, vyplňováním světla, ořezem, např. takto ve smyslu celkový dojem z kalendáře jako jednotného díla:
    - každé roční období nakolorujeme do jiných barev, např. jaro zelené, léto červené, podzim žlutý a zima modrá
    - mohl by být i každý měsíc v jiné barvě
    - pouze černobílé fotografie
    - klasické barevné fotografie
    - zabarvení všech fotografií do jednoho odstínu, např. žlutý, hnědý, zelený

2. Připravené fotografie umístíme do ohraničení, viz následující popis samostatné montáže. Ohraničení fotografií je zase ovlivněno vkusem a vnímáním, takže fotografie může být umístěna na ploše:
  - bez rámečku
  - s rámečkem z jemné linky
  - s rámečkem v širší lince
  - s rozpuštěnou fotografií „sněžením“ do pozadí

Nejpůsobivěji se jeví růžová kombinace fotografie s černým pozadím. Tato varianta je nejpřirozenější a nejpříjemnější. Fotografie v konečné podobě zůstávají neohraničené, bez rámečku, rozpuštěné sněžením do černého pozadí.

3. Montáž kalendáře je provedena v programu Adobe Photoshop. Doprovodné texty jsou z důvodu následné možnosti dalších úprav vysázeny v Adobe Illustratoru. Takto připravené je uložíme a již zraastrované otevřeme ve Photoshopu.
4. Samotnou montáž započneme nastavením velikosti dokumentu, která je ve velikosti 301 x 424 mm (A3 = 297 x 420 mm + 2mm spad pro ořez po tisku, na který nesmíme zapomenout) a barvy pozadí (černá je složená ze 100% černé + 40% ostatních CMY barev, kvůli zaručení její sytosti). Následně si připravíme dvě vrstvy suplující masku prolnutí obrázku - na výšku a na šířku. U vrstvy se prolnou okraje pomocí funkce „prolnout okraje“ a následně se celé vrstvě nastaví krytí 100% a režim prolnutí rozpustit. Poté už se pouze pro každý list kalendáře vytvoří vlastní sada vrstev (kvůli následně orientaci). Do ní se vloží fotografie, nad ní vrstva s maskou a nad ní název měsíce (barva bílá krytí 20%) a úplně nahoru se umístí kalendárium (barva čísel 40% purpuru a svátky 80% purpuru). Takto se postupně připraví všechny listy kalendáře, včetně listu popisného, předsádky, a titulu. Připravená grafika kalendáře byla zadána k vytištění firmě SATO Tanvald.

Kalendář v rozměru 295 mm x 420 mm, 14 listů, papír křída mat 160g/m², zadní kartón avanta ultra 230g/m², TWIN vazba

Cena za vytištění a umístění spojovací spirály je 252 Kč včetně DPH.

Kalkulace prodejní ceny:

Cena jakéhokoliv tištěného materiálu se odvíjí od ceny za tisk za 1 kus, čím větší náklad tisku, tím levnější tisk a tím nižší prodejní cena za 1 kus. Kalendář Kuk do Smržovky je tak v prodeji znevýhodněn, ale může najít svého kupce, protože nástěnné kalendáře v různé kvalitě se prodávají v maloobchodě v relaci od 100 do 300 Kč za 1 kus včetně DPH.

Kalendář Kuk do Smržovky by tak mohl být v prodeji na „baťovské“ ceně 299,- Kč, s tím, že se jeho cena může snížit. Prodejce, např. Muzeum místní historie, by měl z kalendáře rabat 8 %, což je 23,92 Kč

Fotografie z kalendáře viz příloha foto 3 až 16.

4.1.3 Puzzle

Rozměr 19 x 38 cm, 96 stavebních dílků

Pracovní pomůcky:

- fotoaparát
- program Photo Manager
- Adobe Photoshop

tisk firma Stone time,s.r.o. Moskevská 22/50, Liberec

Postup práce:

1. Fotografování vybraných objektů (Černá studnice a železniční viadukt), s tím, že upravíme snímky a připravíme grafiku k tisku.
2. Snímky Černá studnice a železniční viadukt připravíme v obou počítačových programech (Photo Manager i Adobe Photoshop). U snímku Černá studnice zvýrazníme kontrast, přidáme zelený odstín v RGB. Železniční viadukt také změníme, v sytosti barev a ve zvýrazněných kontrastech barev.
3. Fotografování obrazu autora Josefa Pikory, oleje o rozměru 43,5cm x 31,5cm z roku 1932 s názvem Christmast in Morchenstern , majitelem díla je Jiří Cehák. Úprava fotografie je důležitá, ale jen ve Photo Manageru, aby snímek zachoval vzhled starého obrazu.

4. Grafiky připravených fotografií zadáme k tisku ve firmě, která vlastní zařízení na výřez puzzle. V domácích podmínkách výřez není možný

Kalkulace ceny výrobku:

Puzzle v tomto rozměru a s tímto počtem stavebnicových dílků se prodává na trhu kolem 130,-Kč. Vzhledem k vysokým nákladům na vytištění puzzle je v této chvíli cena vyšší. Náklady na tisk činí 200,-Kč včetně DPH, práce autorky podkladů je tady platí, že čím více kusů, tím cena nižší, proto je puzzle otázkou zjištění zájmu o jeho koupi. Přičteme-li jedinečnost puzzle (3x 1 originální kus), mohla by být cena za 1 kus 249m.Kč včetně DPH, z toho 8% rabat pro prodejce, tedy Muzeum místní historie.

Obrázky z puzzle viz příloha foto 17, 18 a 19.

4.2 Realizace předmětů pro denní použití

4.2.1 Kabelka

Výrobní materiál:

- jelenice
- podšívková tkanina 100 % polyester
- dřevěné perle
- kůže na navlékání 3x 90cm
- dřevěné perle surová lakovaná 1175 15 kusů
- plastická perle černá 15 kusů
- skleněný knoflík (černé sklo - burel 10")
- matovaný v kyselinové lázni
- ploškovaný a leštěný

Pracovní pomůcky:

- lepidlo Herkules
- nitě

- jehly
- strojové šití
- ruční šití

Označení:

- Díl JK1 13cm x 18cm (2x) – kabelka
- Díl JK2 25cm x 2cm – začíšťovací proužek
- Díl JK3 2cm x 5cm (2x) – poutko
- Díl PK 13cm x 18cm (2x) – podšívka kabelky

Postup práce:

1. Nastříháme z jelenice a podšívkoviny materiál
  - kabelka (JK1) 13cm x 18cm (2x)
  - podšívkovina (PK) 13 cm x 18cm (2x)
  - začíšťovací proužek (JK2)
  - putka (JK3)
2. sešijeme k sobě díly JK1 a PK lícovými stranami položenými na sebe. JK1 po ušití obrátíme, PK zůstane na rubové straně.
3. Podšívku vložíme do korpusu kabelky
4. Připravíme si z dílu JK3 (2x) putka. Poutko vytvoříme tak, že ohneme v šířce dílu 2cm okraje k sobě směrem do středu, aby spoj dílu byl v rubové části uprostřed. Slepíme lepidlem.
5. Připravíme si začíšťovací proužek (díl JK2). Po rubové straně sešijeme konce proužku k sobě.
6. Začíšťovací proužek pak přiložíme lícem na lícový okraj kabelky ve vzdálenosti 1cm od okraje a ve vzdálenosti 0,5cm od okraje v místě sešitých dílů JK1 přistehujeme po obou stranách poutka, a to tak, že konce poutka směřují k okraji kabelky. Celé přišijeme.
7. Začíšťovací proužek přihneme do vnitřní části kabelky a přišijeme k sobě.

8. Na kabelku přišijeme skleněný knoflík ve vzdálenosti 17 cm od horního okraje do levého rohu kabelky. Přilepíme peří.
9. Na připravené tříbarevné navlékací kůži navlékneme v pravidelných střídavých intervalech dřevěné a plastové perle.
10. Návlek provlékneme poutky a vytvoříme ozdobný uzlík.

Cenová kalkulace:

Náklady na výrobu kabelky jsou 120,-Kč, prodejní cena by tak mohla být 199,-Kč.

Vyhotovená kabelka viz příloha foto 20, návrh kabelky viz obrázek 2.

Obr. 2: Návrh kabelky

zdroj: Markéta Urbanová

4.2.2 Pouzdro na mobil

- 6 modelů pouzder
- liší se výrobním postupem, aplikacemi z různých komponentů
- popis modelů A, B, C, D, E, F

Výrobní materiál:

- jelenice
- skleněné knoflíky
- dřevěné perle
- lepidlo Glitter Glue

Pracovní materiál:

- jehly
- barevné hedvábné nitě
- lepidlo značky Herkules
- krejčovský metr
- tužka
- pravítko
- nůžky
- šicí stroj
- stehovací nit
- navlékácí jehla
- drátek
- popisovač velikost 03
- štětec
- anilinové barvy

Pouzdro na mobil A

Jednotlivé díly výrobku a jejich označení:

- AJ1 – základní díl pouzdra – 26 cm x 6,5 cm
- AJ2 – jelenicové proužky – 38 cm x 0,30 cm
- AJ3 – jelenicové proužky – 10 cm x 0,25 cm

Díly dřevěné perly:

- Perly zelené – 6 ks
- Perly hnědé malé – 4 ks
- Perly hnědé velké – 1 ks

Postup práce:

1. Z jelenice naměříme obdélník o rozměru 26 cm x 6,5 cm (díl AJ1) a vystříhneme.
2. Přehneme, sestehujeme k sobě podél obou delších stran, sešijeme na šicím stroji. záševka na každé straně je 0,25 cm.
3. Polotovár si otočíme na lícovou část, podél obvodu otvoru zahneme do vnitřku výrobku kraj o šířce 1 cm, ten přistehujeme.
4. Z jelenice vstříhneme díly AJ2 o rozměru 38 cm x 0,30 cm a AJ3 o rozměru 6 cm x 0,25 cm. Odměříme z dílu AJ2 16 cm a vytvoříme poutko, které přistehujeme na zadní díl pouzdra 0,5cm od okraje otvoru, a to tak, že poloměr oka je 4,5 cm. Obě koncové části poutka ukončíme uzlíčkem.
5. Zbylý díl AJ2 (22 cm) rozstříhneme na 2 části.
6. Po 11 cm a vytvoříme ozdobnou úchytku pouzdra následujícím způsobem – první vytvořený proužek přehneme a ve vzdálenosti 0,40 cm od středu slepíme tak, aby vzniklo malé očko. Opakujeme stejný postup i u druhého proužku. Proužky přistehujeme po obou stranách do předního okraje po vnitřní straně v místě sešití pouzdra. Vznikne nám po obou stranách úchytky v délce 3,5 cm. Tu spojíme návlekem z dřevěných perlí.

7. Návlek z perlí vytvoříme následovně: do navlékací jehly navlékneme návlekovou nit, tu spojíme tkalcovským uzlem, aby byla dvojitá. Tu provlékneme očkem a v připravené úchytce provlékneme jehlu s dvojitou nití a do vytvořeného oka z nití protáhneme opět jehlu s nití a přitáhneme, čímž se připevní, k očku jelenicové úchytky na připevněnou nit navlékneme perle v pořadí 1 hnědá malá, 2 zelené, 1 hnědá malá, 1 hnědá velká, 1 hnědá malá, 2 zelené, 1 hnědá malá. Vzniklý návlek ukončíme tak, že protáhneme navlékací jehlu s nití jelenicovým očkem na protější straně. Poté protáhneme jehlu s navlékací nití zpět poslední dřevěnou perlí. Za perlí uděláme uzlík, utáhneme, provlékneme zase 2 perlemi zpět, opět uděláme uzlík, opakujeme ještě jednou stejnou operaci následujícími s 2 perlemi. Zapošití ukončíme odstříhnutím návlekové nitě.
8. K uchycení poutka vytvoříme ozdobný knoflíček vytvořený ze zelené perle a jelenicového proužku. Z dílu J3 ustříhneme část v délce 6 cm, tu přeložíme v půlce, vložíme mezi drátek, provlékneme zelenou perlí, drátek vyndáme, z proužku se vytvořilo očko na jedné straně perle, na druhé straně konce proužku zauzlíkujeme. Vznikl ozdobný knoflíček. Knoflíček přišijeme hedvábnou nití do středu přední části pouzdra ve vzdálenosti 3 cm od vrchního okraje.
9. Vytvoříme stejným způsobem totožný knoflíček, který přišijeme jako ozdobnou aplikaci do středu u spodního okraje, knoflíček má i praktický význam, při vytahování mobilu z pouzdra si ho jednou rukou přidržujeme, čímž mobil lépe vytáhneme.
10. Pouzdro ozdobíme kresbou, smržovským motivem, smržem.

Pouzdro B

Jednotlivé díly výrobku a jejich označení:

- JB1 – 13 x 7 cm
- JB2 – 24 x 0,30 cm
- skleněné knoflíky dvoudírkové
- ručně zdobené roztokem platiny o velikosti 5“, tj. o průměru 1 cm.

Postup práce

1. Z jelenice naměříme 2 totožné obdélníky o rozměru 13 x 7 cm (díl JB1) a vystříhneme.
2. Na 1 z dílů po lícové straně našijeme ozdobně podle fantazie 7 knoflíků.
3. Jako zdobný knoflíček pro uchycení potka vytvoříme knoflík ze dvou knoflíků našitých na sobě. Ten našijeme ve vzdálenosti od kraje v délce 3,5 cm.
4. Z dílů JB2 ustříhneme část v délce 6 cm, přeložíme v půlce a v tomto místě přišijeme 2 knoflíčky na sobě přiložené.
5. Díly přiložené lícními stranami na sebe, k okraji, kterým budeme sešívát, vložíme vytvořenou ozdobu a pouzdro po obvodních 3 stranách sešijeme na stroji. Vznikne nám rub, pouzdro otočíme na lícovou stranu.
6. U otvoru zahneme okraj dovnitř pouzdra v délce 1 cm, nestehujeme.
7. Ze zbylé části dílu JB2 vytvoříme poutko, a to tak, že v půlce proužek přeložíme a od místa přeložení v délce 4 cm slepíme kapkou lepidla Herkules, čímž vytvoříme očko. Poutko přistehujeme do středu pouzdra ve vzdálenosti 0,5 cm od okraje. Současně na konec s celým okrajem prošijeme na šicím stroji.

Pouzdro C**Jednotlivé díly výrobku a jejich označení:**

- 2 x JC1 13cm x 7cm
- JC2 40cm x 0,35cm
- dřevěné perle
- perly surové 2 ks

Postup práce:

1. Totožný jako u pouzdra B.
2. Nastříháme z dílu JC2 proužky o délce 18 cm, 9 cm a 13 cm.
3. Proužek o délce 13 cm přeložíme v půlce, za pomoci drátku protáhneme v místě přehnutí dřevěnou perlí, ukončíme uzlíkem, ten v přehybu

rozstříhneme. Konce proužků na druhé straně rozdělíme a na lícové straně jednoho dílu přilepíme v délce 4 cm od vrchního kraje pouzdra. Dřevěné perle musí být ve středu.

4. Stejným způsobem navlékneme na část proužku v délce 9 cm druhou dřevěnou perlí, čímž si připravíme zase ozdobnou aplikaci do středu spodního okraje pouzdra, které slouží k pohodlnějšímu vytažení mobilu z pouzdra.
5. Totožný bod jako v postupu práce pouzdra B.
6. Totožný bod jako v postupu práce pouzdra B.
7. Ze zbylé části dílu JC2 (18 cm) vytvoříme poutko, a to tak že v půlce proužek přeložíme a od místa přeložení v délce 5 cm ho slepíme kapkou lepidla, čímž vytvoříme očko. Na koncích každého z řemínku vytvoříme uzlík. Poutko přistehujeme do středu zadní lícové části ve vzdálenosti 1 cm od okraje. Současně nakonec celý okraj po obvodě prošijeme na šicím stroji.
8. Na lícovou i rubovou stranu domalujeme obrysy hvězdiček černým popisovačem, lepidlem se zlatými třpytkami vybarvíme.

Pouzdro D

Jednotlivé díly výrobku a jejich označení:

- JD1 – 26cm x 7 cm – 1 díl
- JD2 – 44 cm x 0,30 cm
- dřevěné perly
- Perly hnědě barevné lakované – 3 ks
- Perly hnědě barvené leštěné – 2 ks
- Perly přírodní leštěná (váleček) – 1 ks

Postup práce:

1. Totožný postup jako u pouzdra A.
2. Totožný jako u pouzdra A.

3. Z jelenice si vystříháme díl JD2, ten rozstříháme na délky 7 cm, 10 cm, 16 cm a 11 cm. Vyrobité závěsnou ozdobu.
4. Proužek v délce 10 cm přepůlíme za pomoci drátku protáhneme perlí válečkem, vznikne nám malé očko, do něho vložíme jehlu, aby se nám při další práci nezatáhlo zpět. Na konec proužku provlékneme pomocí drátku hnědě barvenou leštěnou perli. Oba konce zauzlíkujeme.
5. Ozdobný přívěsek na spodní části pouzdra vytvoříme z proužku o délce 16 cm. V délce od okraje 6 cm si proužek přeložíme a za pomoci drátku navlékneme v místě přeložené perli hnědou barvenou leštěnou, to samé opakujeme na druhém konci proužku. Proužky k sobě svážeme mezi perlemi tak, aby na druhém konci obou perlí vzniklo očko v délce 1 cm.
6. Totožný s bodem 3 jako u pouzdra A.
7. Ozdobný knoflíček přišijeme do středu pouzdra ve vzdálenosti 3 cm od okraje, těsně pod ozdobným knoflíčkem přišijeme závěsnou ozdobu.
8. Na spodní okraj přišijeme ozdobný přívěsek ve vzdálenosti 1 cm od hnědé okraje.
9. Totožný jako u pouzdra B.
10. Poslední část proužku přeložíme a v délce 3 cm slepíme lepidlem, čímž nám vznikne očko. Připravené poutko přistehujeme na pouzdro a po obvodě prošijeme na šicím stroji.
11. Na přední lícové části ve spodní části nakreslím obrázek saní.
12. Oba konce zauzlíkujeme.
13. Ozdobný přívěsek na spodní části pouzdra vytvoříme z proužku o délce 16 cm. V délce od okraje 6 cm si proužek přeložíme a za pomoci drátku navlékneme v místě přeložené perli hnědou barvenou leštěnou, to samé opakujeme na druhém konci proužku. Proužky k sobě svážeme mezi perlemi tak, aby na druhém konci obou perlí vzniklo očko v délce 1 cm.
14. Totožný s bodem 3 jako u pouzdra A.
15. Ozdobný knoflíček přišijeme do středu pouzdra ve vzdálenosti 3 cm od okraje, těsně pod ozdobným knoflíčkem přišijeme závěsnou ozdobu.

16. Na spodní okraj přišijeme ozdobný přívěšek ve vzdálenosti 1 cm od hnědého okraje.
17. Totožný jako u pouzdra B.
18. Poslední část proužku přeložíme a v délce 3 cm slepíme lepidlem, čímž nám vznikne očko. Připravené poutko přistehujeme na pouzdro a po obvodě prošíjeme na šicím stroji.
19. Na přední lícové části ve spodní části nakreslím obrázek saní, na zadní straně postavu sánkaře Petra Urbana.

Pouzdro E

Jednotlivé díly výrobku a jejich označení:

- EJ1 – základní díl pouzdra – 26 cm x 6,5 cm
- EJ2 – jelenicové proužky – 15cm x 0,40 cm
- skleněný knoflík – 6“
- černý burel
- celostřík tekuté zlato

Postup práce:

1. Totožné s postupem u pouzdra A.
2. Totožné s postupem u pouzdra A.
3. Totožné s postupem u pouzdra A.
4. Z jelenice vystříhneme díl EJ2 o rozměru 15 x 0.40 cm, Vytvoříme poutko, které přistehujeme na zadní díl pouzdra 0.5 cm od okraje otvoru, a to tak, že poloměr oka je 4 cm. Obě koncové části ukončíme uzlíčkem.
5. Od horního okraje ve středu předního dílu přišijeme skleněný knoflík.

Pouzdro F

Zcela totožné s pouzdrem C, na povrchu kresba Petra Urbana se smržovskými atributy Květou Pěničkovou a Rudou Pivrcem

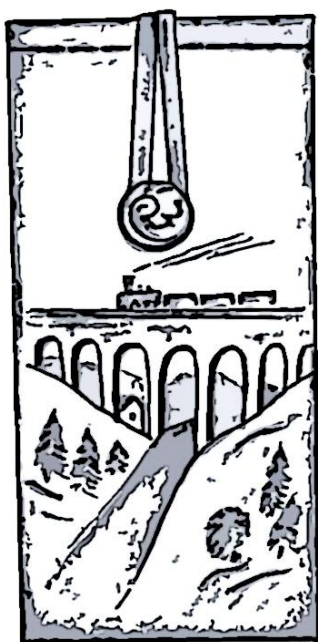
Náklady a cenová kalkulace:

Materiál na zhotovení pouzdra pořídíme za 30,-Kč včetně DPH, komponenty v průměru za 10,-Kč na 1 pouzdro. Náklad je tedy 40,-Kč včetně DPH. Na trhu se prodejní ceny za pouzdra na mobil pohybují od 89,-Kč do 360,-Kč (vyšší cena již výrobek se zavedenou obchodní značkou). U pouzdra na mobil se tedy cena může určit ve výši 89,-Kč za 1 pouzdro. 8% rabat opět zůstává prodejci.

U pouzdra na mobil je předpoklad, že by mohl být vzhledem k ceně výhodným prodejním suvenýrem a mohl by přinášet zisk všem, kdo se podílí na jeho výrobě i distribuci.

Vyhotovená pouzdra na mobil viz příloha foto 21 až 29, návrhy pouzder viz obrázek 3.

Obr. 3: Návrh pouzdra na mobil

zdroj: Markéta Urbanová

4.2.3 Přívěšek na klíče

Pracovní materiál:

- dřevěné perle surové, leštěné, lakované ve velikostech 0.2 mm – 5 cm (výrobní čísla dřevěných perlí jsou v závorce)
- ketlovací jehly
- kaplíky
- řetízkování
- kroužky

Pracovní pomůcky:

- černý popisovač
- anilinové barvy
- ketlovací kleště
- pravítko

Postup práce:

1. Připravíme si dřevěné perle surové (1175) o průměru 4cm (7 kusů) a dřevěné perle surové (1175) o průměru 3cm (6 kusů).
2. Dřevěné perle pomalujeme motivy Smržovky. Kreslíme černým popisovačem a vybarvíme anilinovými barvami: kreslíme smrže, saně postavičky Květa Pěničková a Ruda Pivrnec (autor Petr Urban).
3. Připravíme si řetízkovinu na zavěšení pokreslených perlí ve tvaru koule. Řetízkovinu spojíme s dřevěnými perlemi ketlováním. Volíme barvy dřevěných perlí v odstínech barev, které jsme použili na kresbě velké dřevěné perle, a to jsou hnědá, zelená, přírodní. Některé vazby řetízkoviny s dřevěnými perlemi tvoříme jednoduše, některé složitější, abychom dosáhli větší. Rozmanitosti ve výběru.
4. Variace řetízkování tvoříme následujícím způsobem:

- Dřevěná perle o průměru 4cm (7kusů)
- a) přívěšek sánky s dráhou – ukončení kaplíkem na konci, stejně z druhé strany perle, žlutý řetízek v délce 5 cm, dřevěná perle surová (1175), d= 0,5 cm (3 kusy), 0,5 cm žlutá řetízkovina, kroužek zinkový žlutý d =1,5 cm.
- b) přívěšek viadukt I. – ukončení malým kaplíkem z obou stran, 4 cm stříbrná řetízkovina, dřevěná perle barvená zelená tmavá 1175, d= 0,2cm (1 kus), dřevěná perle barvená zelená světlá 1401 průměr 2 cm (1 kus), dřevěná perle barvená zelená tmavá 1175, d= 0,2cm (1 kus), řetízkovina 2cm, kroužek d=2,5 cm.
- c) přívěšek sánky – ukončení velkým stříbrným kaplíkem z obou stran, řetízkovina z kombinovaných oček 4cm, dřevěná perle barvená červená 1175, d= 0,2cm(1kus), 3cm stříbrná řetízkovina , kroužek d =2,5 cm.
- d) přívěšek Ruda a Květa autora Petra Urbana I. – ukončení dřevěné perle po obou stranách velkým stříbrným kaplíkem, stříbrná řetízkovina z velkých oček o délce 3cm, dřevěná perle barvená oranžová 2235, d=0,7cm, dřevěná perle barvená červená lakovaná 1175, d=1,5cm, dřevěná perle barvená oranžová 2235, d=0,7cm, řetízkovina ze stříbrných velkých oček d=4cm, kroužek d=4 cm.
- e) přívěšek smrž I. – ukončení na obou stranách dekorativně pomalované dřevěné perle perlí dřevěnou zelenou tmavou (1438) ve tvaru kytičky, žlutá bižuterní řetízkovina z dvojitých oček 5cm, dřevěná perle surová 1175 d=0,5 cm, dřevěná perle barvená zelená tmavá ve tvaru kytičky, dřevěná perle surová 1175 d=0,5 cm, zinkový kroužek žlutý d=1,5 cm.
- f) přívěšek smrž II. – ukončení na obou stranách velkým kaplíkem, žlutá řetízkovina z velkých oček 6cm, kroužek zinek žlutý d=1,5 cm.
- g) přívěšek smrž III. – ukončení na obou stranách koule malá stříbrná bižuterní ozdoba, stříbrné ketlování, dřevěná perle barvená zelená tmavá 1584 d=0,9 cm, dřevěná perle barvená hnědá leštěná 1179 d=2 cm, dřevěná perle zelená tmavá 1584 d=0,9 cm, ketlovací spoj stříbrný, dřevěná perle barvená hnědá leštěná 1179 d=0,5 cm, dřevěná perle zelená tmavá 1584 d=0,9 cm, dřevěná perle barvená hnědá leštěná 1179

d=0,5 cm, dřevěná perle zelená tmavá 1584 d=0,9 cm, kroužek stříbrný d=2,5 cm.

- Dřevěná perle o průměru 3 cm (6 kusů)
- h) přívěšek smrž IV. – ukončení kaplíkem z obou stran, řetízkovina 3 cm žlutá, dřevěná perle surová 1179, 2 cm řetízkovina žlutá, kroužek zinkový žlutý d=1,5 cm.
- i) přívěšek smrž VI. – ukončení kaplíkem z obou stran, řetízkovina 5 cm, kroužek zinkový.
- j) přívěšek smrž VII – ukončení kaplíkem z obou stran, ketlovací spoj, dřevěná perle surová 3x 1175, dřevěná perle hnědá lakovaná 1179, dřevěná perle surová 3x 1175, řetízkovina stříbrná 3 cm, kroužek zinkový.
- k) přívěšek smrž VIII – ukončení dřevěné perle 1584 zelená z obou stran, řetízkována 2,5 cm, dřevěné perle 2x1584, kroužek zinkový.
- l) přívěšek smrž IX – ukončení dřevěné perle 1401 zelená světlá z obou stran, ketlovací spoj, dřevěná perle surová 1175, zelená 2235, zelená lakovaná 1175, surová 1175, černá lesklá 1175, zelená lesklá 1175, černá lesklá 1175, surová 1175, hnědá leštěná 1175, surová 1175, zelená 2235, surová 1175, černá 1175, surová 1175, zelená 2235, černá 1175, zelená 2235, zelená 1401, kroužek zinkový.
- m) přívěšek viadukt II. - střídáním dřevěných perlí vznikne přívěšek. Střídají se dřevěné perle 1175 černé (7kusů) a dřevěné perle zelené světlé 1401 (6 kusů), dřevěná perle s motivem přívěšku, přívěšek je ukončen zinkovým kroužkem.
- n) přívěšek Ruda a Květa II. – ukončení kaplíkem z obou stran, řetízkovina 2 cm, lakovaná červená 1175, zelená, červená, zelená 1249, laková červená 1175, 2cm řetízkována, kroužek zinkový.

Cenová kalkulace:

S náklady na přívěšek na klíče se dostaneme do 15,-Kč, na trhu se objevuje ve velmi široké cenové a nápadité nabídce. Nejlevnější je v ceně 29,-Kč, nejdražší až přes 300,-Kč, ale ty jsou v jiném materiálovém provedení.

Smržovský přívěšek na klíče by mohl být prodejný také v ceně 29,-Kč včetně DPH. 8%z prodeje pro prodejce přívěšku na klíče.

Vyhotovené přívěšky na klíče viz příloha foto 30 až 46, návrhy přívěšků viz obrázky 4 až 6.

Obr. 4: Návrh přívěšku na klíče (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 5: Návrh přívěšku na klíče (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 6: Návrh přívěšku na klíče (3)

zdroj: Markéta Urbanová

4.3 Realizace ozdobných předmětů

4.3.1 Přívěšek na mobil

Výrobní materiál:

- dřevěné perle surové
- leštěné barvené
- řetízkována
- ketlovací jehla
- karabinka s poutkem

Pracovní materiál:

- popisovač
- anilinové barvy
- ketlovací kleště

Pracovní postup:

A) Smrž ovál

1. Na dřevěnou perli surovou (1176) nakreslíme motiv smrže.

2. Za pomoci ketlovací jehly spojíme v řadě tyto komponenty – dřevěná perle černá lakovaná (1175), zelená (2235), zelená 2x (1438), perle černá lakovaná (1175), řetízkovina 2 cm, zelená (2235), dekorovaná vlastním motivem (1176), zelená (2235), řetízkovina 3 cm, dřevěná perle černá (1175), zelená (2235), 2x zelená (1438), černá leštěná (1175) a ukončení karabinka s poutkem.

B) Smrž koule

1. Na dřevěnou perli surovou (1175) nakreslíme motiv smrže.
2. Za pomoci ketlovací jehly spojíme v řadě tyto komponenty – dřevěná perle s kaplíkem, stříbrná řetízkovina 2cm, dřevěná perle zelená 3x(1438), stříbrná řetízkovina 2cm, ukončení karabinka s poutkem.

C) Přívěsek Květa Pěničková

1. Na dřevěnou perli surovou (1175) nakreslíme motiv Květy Pěničkové černým popisovačem.
2. Za pomoci ketlovací jehly spojíme tyto komponenty – dřevěná perle barvená růžová(2235), perle s vlastní dekorací(1175), barvená růžová (2235), modrá (1249), řetízkovina 1,5cm,perle barvená růžová(3325), surová (1175), zelená (2235), surová (1175) surová, řetízkovina 2,5cm, ukončení karabinka s poutkem.

D) Vlastní fantazie

1. Řadíme za sebou dřevěná perle surová (2235), růžová leštěná(1175), surová (2235), zelená(1495), surová (2235), ketlovací spoj, 2x surová (1175), ukončení karabinka s poutkem

Cenová kalkulace:

Náklady na materiál jednoho přívěsku nepřesáhnou 10 Kč. Prodejní ceny přívěsků na mobil se pohybují do 100 Kč. Smržovský přívěsek na mobil by mohl stát 39,-Kč včetně DPH. 8% rabat ze zisku zůstane prodejci.

Vyhotovené přívěšky na mobil viz příloha foto 47 až 51, návrhy přívěšků viz obrázky 7, 8 a 9.

Obr. 7: Návrh přívěšku na mobil (1)

Obr. 8: Návrh přívěšku na mobil (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 9: Návrh přívěšku na mobil (3)

zdroj: Markéta Urbanová

4.3.2 Náramek

Pracovní materiál:

- jelenice
- syntetická tvarovaná stuha
- polyester a lurex (obchodní název metalurex)
- lepidlo se třpytkami obchodní název glitter glue v barvách zlatá, stříbrná, zelená modrá, vínová

Díly:

- JDSA (18cm x 3cm)
- JDSB (18cm x 4cm)
- JDSC (18cm x 5cm),
- dřevěné perle surové 7ky o průměru 12mm, 12ky o průměru 10mm

Pracovní pomůcky:

- lepidlo se třpytkami obchodní název glitter glue v barvách zlatá, stříbrná, zelená modrá, vínová
- lepidlo Herkules
- šicí stroj
- nitě

Postup práce:

1. Nastříhneme si díly DJA1 – DJA12 v délce o velikosti 18 cm a v šířce 3,5 cm.
2. Z dílu JDD vystříhneme 38 proužků po 6 cm, z kterých vyrobíme poutka a zapínání.
3. Zapínání vytvoříme tak, že drátkem přeložíme proužek v půlce, drátkem protáhneme proužek skrz kuličku. Takto si připravíme 19 zapínání, 12 zapínání s perlí o průměru 10 mm a 7 zapínání s perlí o průměru 12 mm.
4. Ze zbylých proužků vytvoříme poutka, a to tak, že proužek přehneme a slepíme ve vzdálenosti 2 cm od přehnutí, čímž vznikne očko.
5. Z připravených dílů A1 – A12, B1 – B4 a C1 – C3, postupně vytváříme náramky.
6. Na jeden konec náramku po rubové straně vložíme a přilepíme lepidlem připravené poutko, na straně druhé přilepíme zapínání. Náramek slepíme k sobě po straně délky, a to tak že slepené konce budou těsně ve středu rubové části.
7. Začneme vytvářet aplikace na jednotlivé náramky (teď popíšeme techniku + ten knoflík přidat).
8. Náramek začistíme po spodní části (rubu). Vystříhneme proužky z jelenice v odpovídajících rozměrech JDSA ve velikosti 18 cm x 3 cm 12 ks, JDSB 18 cm x 4 cm 4 ks, JDSC ve velikosti 18 cm x 5 cm 3 ks. Připravené proužky nalepíme po rubové části náramku.

- A1 – 3 knoflíky, velikosti 6“, sklo burel (černé sklo), dekor tekutým zlatem celostřík
- A2 – 1 knoflík, velikost 12“, sklo bílé hedvábí, dekor vakuovým pokovem
  - Aplikace: steh stretchový, nit stříbrná, lepidlo stříbrná, zlatá, fialová
- A3 – 1 knoflík, velikost 10“, sklo křišťál, zespodu vakuově pokovený hliníkem, povrch pokovený aurovou
  - Aplikace: stretchový, nit stříbrná, lepidlo stříbrná
- A4 – 1 knoflík, velikost 10“, sklo černé (burel), ruční dekor tupován zlato
  - Aplikace: steh distanční, nit stříbrná
- A5 – 1 knoflík, velikost 12“, sklo černé (burel), celostřík fialový listr
  - Aplikace: steh stretchový, nit růžová, stříbrná, lepidlo zlatá, stříbrná
- A6 – 1 knoflík, velikost 10“, sklo černý (burel) štik tekuté zlato
  - Aplikace: stuha zlatá, steh distanční, nit stříbrná,
- A7 – 1 knoflík, velikost 12“, sklo černé (burel) celostřík fialový listr
  - Aplikace: steh stretchový, nit vícebarevná
- A8 – 1 knoflík, velikost 12“, sklo černé (burel) nedekorovaný
  - Aplikace: steh stretchový, nit černá, stříbrná, lepidlo zlatá
- A9 – 1 knoflík, velikost 12“, sklo černé (burel) středový střík tekutá platina
  - Aplikace: steh stretchový, nit černá, stříbrná, lepidlo zlatá
- A10 – 1 knoflík, velikost 12“, sklo černé (burel) ruční dekor tupované zlato
  - Aplikace: stuha zlatá, lepidlo zlatá
- A11 – 1 knoflík, velikost 10“, sklo černé (burel) dekor vakuové pokovení aurova, broušená a leštěná ploška
  - Aplikace: steh stretchový, entlovací začišťovací, nit růžová, černá, fialová, lepidlo fialová

- A12 – 1 knoflík, velikost 10“, sklo černé (burel) celostřík fialový listr + ploška broušená a leštěná
  - Aplikace: steh stretchový, nit hnědá, černá

- B1 – 1 knoflík, velikost 12“, černý burel, vakuové pokovení aurova, ploška broušená a leštěná
  - Aplikace: steh stretchový, nit zelená, modrá, lepidlo zelená, modrá

- B2 – 1 knoflík, velikost 12“, černý burel
  - Aplikace: stuha zlatá, steh stretchový, entlovací začišťovací, nit černá, zlatá, lepidlo zlatá

- B3 – 1 knoflík, velikost 12“, černý burel, střík stranou tekuté zlato
  - Aplikace: stuha zlatá, steh stretchový, nit černá, hnědá, stříbrná

- B4 – 1 knoflík, velikost 12“, černý burel, středový střík tekuté zlato
  - Aplikace: steh rovný, nit stříbrná, lepidlo zlatá, stříbrná

- C1 – 1 knoflík, velikost 12“, černý burel, celostřík bílý listr
  - Aplikace: steh stretchový, nit více barevná, stříbrná, lepidlo stříbrná

- C2 – 1 knoflík, velikost 10“, černé sklo (burel) celostřík tekuté zlato
  - Aplikace: stuha zlatá, steh distanční, nit stříbrná,

- C3 – 1 knoflík, velikost 12“, černé sklo (burel) střík stranou tekutým zlatem
  - Aplikace: stuha zlatá, steh entlovací začišťovací, nit zlatá, lepidlo zlatá

Cenová kalkulace:

Náklady na výrobu náhrdelníku jsou 60,-Kč, prodejní cen a by tak mohla být 119,-Kč.

Vyhotovené náramky viz příloha foto 52 až 70, návrh náramku viz obrázek 10.

Obr. 10: Návrh náramku

zdroj: Markéta Urbanová

4.3.3 Náušnice

Výrobní materiál:

- dřevěné perle (v různých geometrických tvarech a barevných odstínech), výrobce Detoa Albrechtice v Jizerských horách
- ketlovací jehly
- řetězovina
- kaplík
- silon
- tvarovaný drátek (tvar kapka)
- afroháček s pružinkou

Pracovní pomůcky:

- ketlovací kleště

Postup práce:

A) Náušnice se smržovskými motivy (5 párů)

1. Na dřevěné perle surové (1175) a (1176) nakreslíme černým popisovačem a anilinovými barvami smržovské atributy (saně, smrž, Ruda Pivrnec a Květa Pěničková).
2. Za pomoci ketlovací jehly připevníme k jednotlivým perlím řetízkovinu, ukončíme kaplíkem a afroháčkem.
3. Připravíme tak do páru náušnice v různé délce.

B) Náušnice v typických smržovských barvách (3 páry)

1. Využijeme dřevěných perlí v barvách modrá, žlutá a zelená.
2. Dva páry náušnic vytvoříme v kombinaci střídáním barev žlutá a modrá.
3. Využijeme dřevěných perlí (1248 leštěné) a (2235 leštěné barvené) a (1545 barvené, lakované).
4. Tyto vytvoříme za pomoci ketlovací jehly bez řetízkoviny.
5. Třetí pár (1401 leštěné barvené zelené světlé) za pomoci ketlovací jehly připevníme řetízkovinu s klapkou.

C) Směs mnoha barevných náušnic v různých tvarech podle vlastní fantazie (10 párů)

1. Připravíme si různě barevné dřevěné perle (1175, 1249, 52237, 2235, 1495, 1184, 1438).
2. Dle vlastní fantazie připravujeme náušnice v různých tvarech. Navlékáme ketlovací jehlou, vytváříme tvary pomocí silonu a navlékáme dřevěné perle na tvarovaný drátek.

Cenová kalkulace:

Náklady na výrobu náušnic jsou do 10,-Kč za 1 pár, prodejní cena by tak mohla být 29,-Kč za 1 pár. Cena je srovnatelná s cenami podobných výrobků na trhu.

Vyhotovené náušnice viz příloha foto 71 až 94, návrhy náušnic viz obrázky 11 až 21.

Obr. 11: Návrh náušnic (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 14: Návrh náušnic (4)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 12: Návrh náušnic (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 15: Návrh náušnic (5)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 13: Návrh náušnic (3)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 16: Návrh náušnic (6)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 17: Návrh náušnic (7)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 20: Návrh náušnic (10)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 18: Návrh náušnic (8)

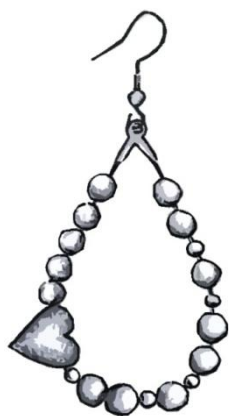
zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 21: Návrh náušnic (11)

zdroj: Markéta Urbanová

Obr. 19: Návrh náušnic (9)

zdroj: Markéta Urbanová

4.3.4 Náhrdelník

Výrobní materiály:

- dřevěné perle (1175)
- řetízkovina ze stříbra
- očka o průměru 0,5 cm a v délce 48 cm
- ozdobné bižuterní ukončení
- karabinka se závitem

Postup práce:

1. Na tři dřevěné perle surové nakreslíme černým popisovačem a anilínovými barvami atributy smržovky – smrže.
2. Za pomoci ketlovací jehly spojíme řetězovinu z dřevěnými perlami ve vzdálenostech 18cm, 6cm, 6cm, 18cm spoje dřevěných perl s řetízkovinou ukončíme ozdobným bižuterním ukončením, na oba konce připevníme karabinku se závitem.

Cenová kalkulace:

Náklady na výrobu náhrdelníku jsou 110,- Kč, prodejní cen a by tak mohla být 129,- Kč.

Vyhotovený náhrdelník viz příloha foto 95, návrh náhrdelníku viz obrázek 22.

Obr. 22: Návrh náhrdelníku

zdroj: Markéta Urbanová

Závěr

Suvenýr je věc, která nám připomíná zážitky z cest. Měl by sloužit k reklamě místa, odkud pochází. Měl by být milým předmětem, který může skončit někde zapomenutý ve skříni, nebo naopak, svou nápaditostí zůstane dlouhou dobu svým majitelům na očích či po ruce. Měl by být zároveň i cenově dostupný. Těmito všemi parametry jsem se nechala vést při bakalářské práci. Na základě poznatků, které jsem získala při přípravě teoretické části práce, jsem se snažila navrhnout předměty, které by v sobě skloubily charakteristické znaky města. Čím déle jsem se bakalářskou prací zabývala, tím více nápadů a možností jsem objevovala. Původně jsem uvažovala o výrobě domácí obuvi a kabelky, jenže při shromáždění materiálů na jejich přípravu jsem zjišťovala, že by byla škoda ho nějakým způsobem nevyužít. Rozšířila jsem tak spektrum o pouzdra na mobily, přívěsky na klíče, šperky, puzzle a kalendář. Práce mě zajímala a zaujala proto, že jsem mohla využít všechny dovednosti a poznatky, které jsem získala během studia. Nebyl to práce jednotvárná, práce beze smyslu, ačkoliv byla časově velmi náročná. Nejblíže mám k výtvarné tvorbě, ale ruční výroba a vymyšlení postupu práce mi pomohlo naopak v návrhářské činnosti, protože nápad sám o sobě je jen půlka, druhou tvoří výroba. A je velmi důležité, jak se zvládne, špatně vytvořená věc by neměla šanci na komerční využití a úspěch. Samozřejmě některé zboží není novým artiklem ve škále suvenýrů, ale tím, že se při jeho tvorbě využijí neobvyklé komponenty z místních zdrojů, dostávají novou podobu a nový rozměr. Doufám, že tím by mohly být prodejny. Při této práci jsem měla radost, dozvěděla jsem se nové informace o svém městě a kraji, našla další tvůrčí inspiraci. Doufám, že se tyto moje prožitky zobrazily na návrzích a následně výrobcích a přinesou radost i druhým. S muzeem místní historie jsem domluvena, že by zde výrobky mohly prodávat. Jejich výroba se dá zvládnout i v domácích podmínkách. Časem, pokud by byl o výrobky zájem, mohla by se rozšířit a výrobky by se mohly prodávat v okolí.

Použité zdroje

- [1] WIKIPEDIE. *Reklama - Wikipedie, otevřená encyklopedie* [online]. last revision 9th of May 2010 [cit. 2010-05-10]. Dostupné z:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Reklama>>
- [2] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007-2013* [online]. c2007 [cit. 2010-05-08]. Dostupné z:
<<http://www.mmr.cz/getdoc/1233f813-16a2-4cea-ac21-7e65a3435c8d/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-na->>
- [3] BITMAN, J., et al.: *Historické procházky Smržovkou 2005 [kalendář]*. 1. vyd. Smržovka: Partnerský spolek Smržovka, 2005.
- [4] PAŘEZ, J.: *Rodokmen Petra Urbana*. 1. vyd. Praha: Česká rodopisná agentura, 1993.
- [5] ČAREK, J.: *Městské znaky v ČR*. 1. vyd. Praha: Československá akademie věd, 1985. 451 s.
- [6] PŘÍHODA, A.: *Kapesní atlas hub*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 255 s.
- [7] SMRŽOVKA. *Oficiální web města* [online]. c2009, last revision 31st March 2009 [cit. 2010-05-08]. Dostupné z:
<http://www.smrzovka.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=15132&id=1053&p1=1004>

[8] ADOLF, L.: *Der Politische Bezirk Gablonz*, Jablonec nad Nisou: 1894 - Přeložila
Štěpána Teschinská

[9] LEDECKÁ, M.: *Kronikářka Muzea místní historie na Smržovce* [rozhovor 2010].

[10] CHRISTOVÁ, P.: Sklářství ve Smržovce. *Smržovský zpravodaj*, červen
2003. s. 14

Seznam obrázků

Obr. 1: Návrh bačkor „Smržovek“	61
Obr. 2: Návrh kabelky	67
Obr. 3: Návrh pouzdra na mobil	75
Obr. 4: Návrh přívěšku na klíče (1).....	79
Obr. 5: Návrh přívěšku na klíče (2).....	79
Obr. 6: Návrh přívěšku na klíče (3).....	80
Obr. 7: Návrh přívěšku na mobil (1).....	82
Obr. 8: Návrh přívěšku na mobil (2).....	82
Obr. 9: Návrh přívěšku na mobil (3).....	83
Obr. 10: Návrh náramku.....	87
Obr. 11: Návrh náušnic (1)	89
Obr. 12: Návrh náušnic (2)	89
Obr. 13: Návrh náušnic (3)	89
Obr. 14: Návrh náušnic (4)	89
Obr. 15: Návrh náušnic (5)	89
Obr. 16: Návrh náušnic (6)	89
Obr. 17: Návrh náušnic (7)	90
Obr. 18: Návrh náušnic (8)	90
Obr. 19: Návrh náušnic (9)	90
Obr. 20: Návrh náušnic (10)	90
Obr. 21: Návrh náušnic (11)	90
Obr. 22: Návrh náhrdelníku	91

Seznam příloh

Příloha 1: Propagační a reklamní předměty	97
Příloha 2: Předměty pro denní použití	116
Příloha 3: Ozdobné předměty	143

Přílohy

Příloha 1: Propagační a reklamní předměty

Foto 1: Bačkory „Smržovky“ (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 2: Bačkory „Smržovky“ (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 3: Kalendář „Kuk do Smržovky“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 4: Kalendář předsádka

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 5: Kalendář „Leden - sáňkařská dráha“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 6: Kalendář „Únor - lyžařský vlek Filip“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 7: Kalendář „Březen - podběl lékařský (Tussilago farfara)“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 8: Kalendář „Duben - barokní kostel sv. Archanděla Michaela“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 9: Kalendář „Květen - nám. T. G. Masaryka, tak zvané velké“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 10: Kalendář: „Červen - Lidické náměstí, tak zvané malé“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 11: Kalendář „Červenec - zámček“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 12: Kalendář „Srpen - děti“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 13: Kalendář „Září - železniční viadukt“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 14: Kalendář „Říjen - les u Vyhličky“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 15: Kalendář „Listopad - hřbitov ve Hřbitovní ulici“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 16: Kalendář „Prosinec - Co je ve Smržovce nejhezčí“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 17: Puzzle „Černá Studnice“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 18: Puzzle „železniční viadukt“

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 19: Puzzle „Christmas in Morchenstern 1932“

zdroj: Markéta Urbanová

Příloha 2: Předměty pro denní použití

Foto 20: Kabelka

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 21: Pouzdro na mobil (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 22: Pouzdro na mobil (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 23 Pouzdro na mobil strana A (3)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 24: Pouzdro na mobil strana B (3)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 25: Pouzdro na mobil strana A (4)

zdroj: Markéta Urbanová

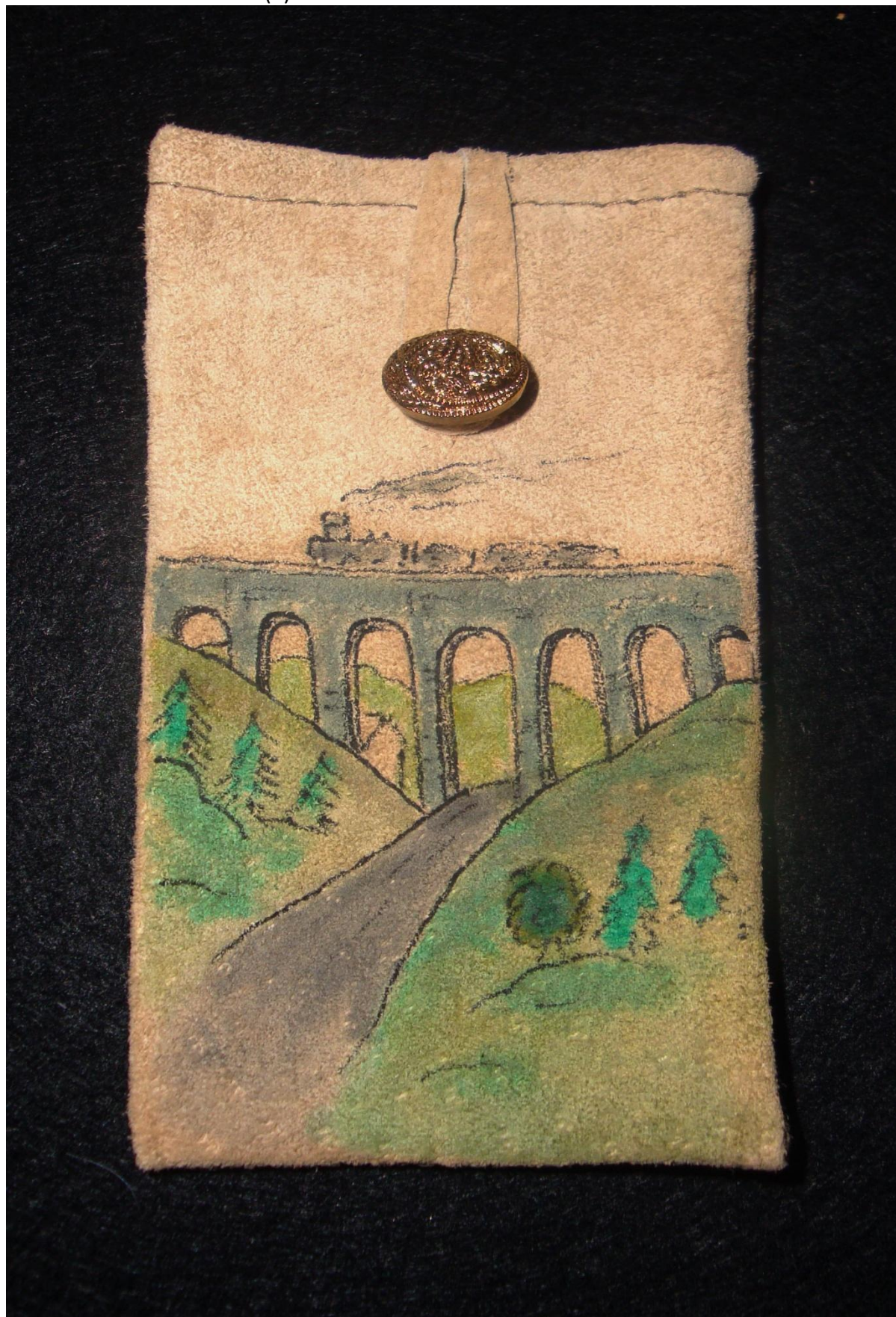
Foto 26: Pouzdro na mobil strana B (4)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 27: Pouzdro na mobil (5)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 28: Pouzdro na mobil strana A (6)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 29: Pouzdro na mobil strana B (6)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 30: Přívěšek na klíče strana A (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 31: Přívěšek na klíče strana B (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 32: Přívěšek na klíče strana A (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 33: Přívěšek na klíče strana B (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 34: Přívěšek na klíče strana A (3)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 35: Přívěšek na klíče strana B (3)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 36: Přívěšek na klíče (4)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 37: Přívěšek na klíče (5)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 38: Přívěšek na klíče (6)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 39: Přívěšek na klíče (7)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 40: Přívěšek na klíče (8)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 41: Přívěšek na klíče (9)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 42: Přívěšek na klíče (10)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 43: Přívěšek na klíče (11)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 44: Přívěšek na klíče (12)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 45: Přívěšek na klíče (13)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 46: Přívěšek na klíče (14)

zdroj: Markéta Urbanová

Příloha 3: Ozdobné předměty

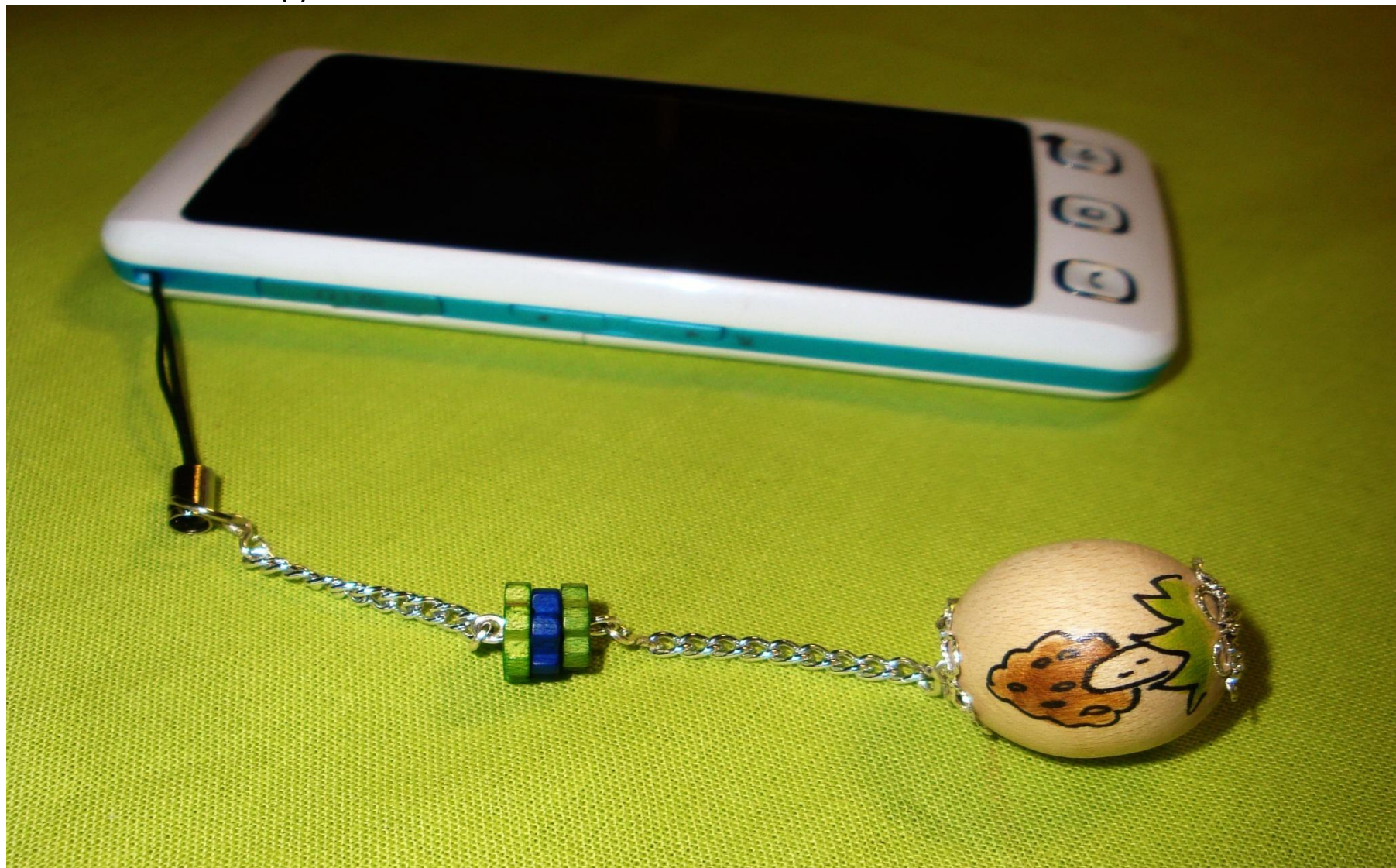
Foto 47: Přívěšek na mobil (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 48: Přívěšek na mobil (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 49: Přívěšek na mobil (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 50: Přívěšek na mobil (3)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 51: Přívěšek na mobil (4)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 52: Náramek (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 53: Náramek (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 54: Náramek (3)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 55: Náramek (4)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 56: Náramek (5)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 57: Náramek (6)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 58: Náramek (7)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 59: Náramek (8)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 60: Náramek (9)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 61: Náramek (10)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 62: Náramek (11)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 63: Náramek (12)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 64: Náramek (13)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 65: Náramek (14)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 66: Náramek (15)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 67: Náramek (16)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 68: Náramek (17)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 69: Náramek (18)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 70: Náramek (19)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 71: Náušnice (1)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 72: Náušnice (2)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 73: Náušnice (3)

zdroj: Markéta Urbanová

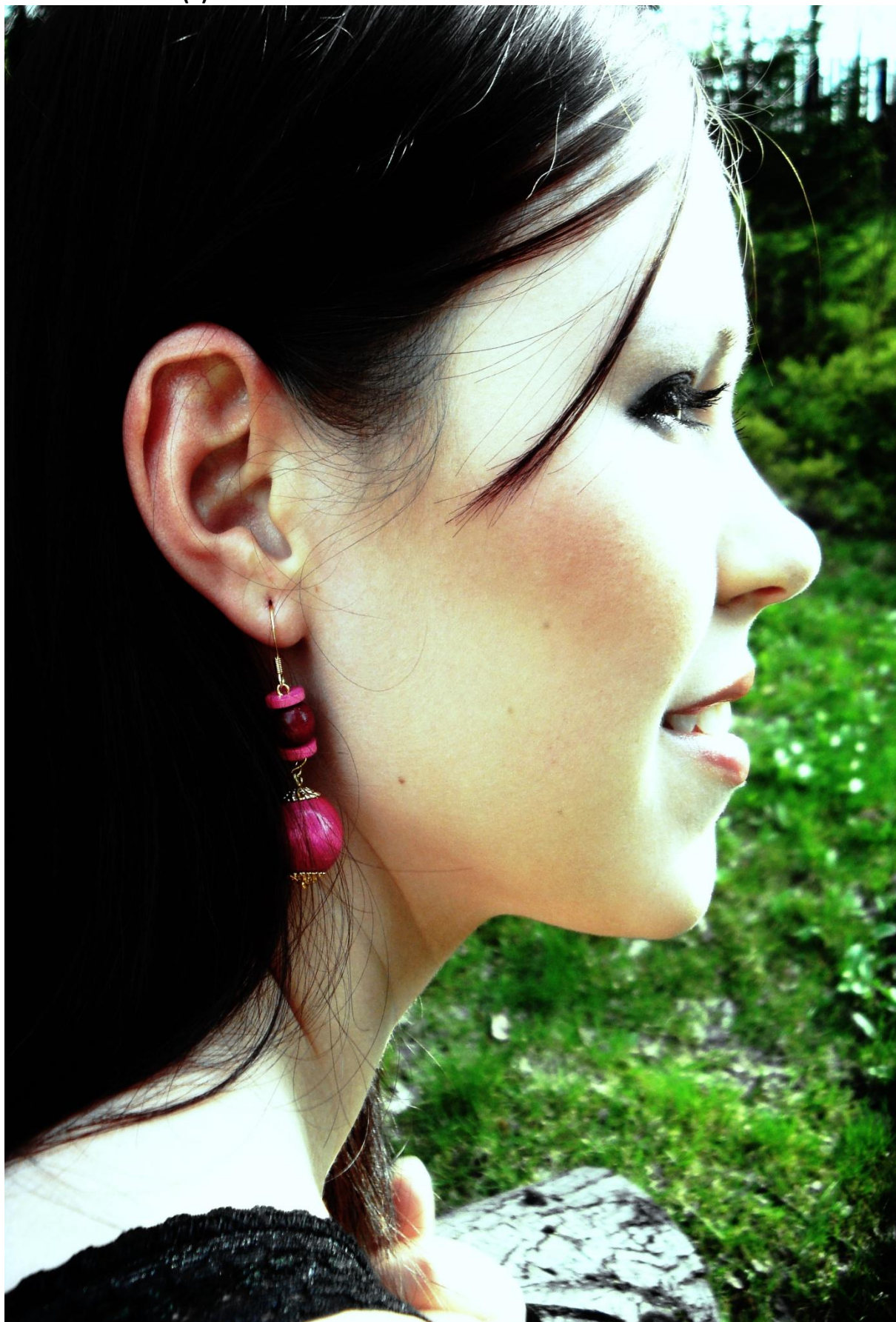
Foto 74: Náušnice (4)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 75: Náušnice (5)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 76: Náušnice (6)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 77: Náušnice (7)

zdroj: Markéta Urbanová

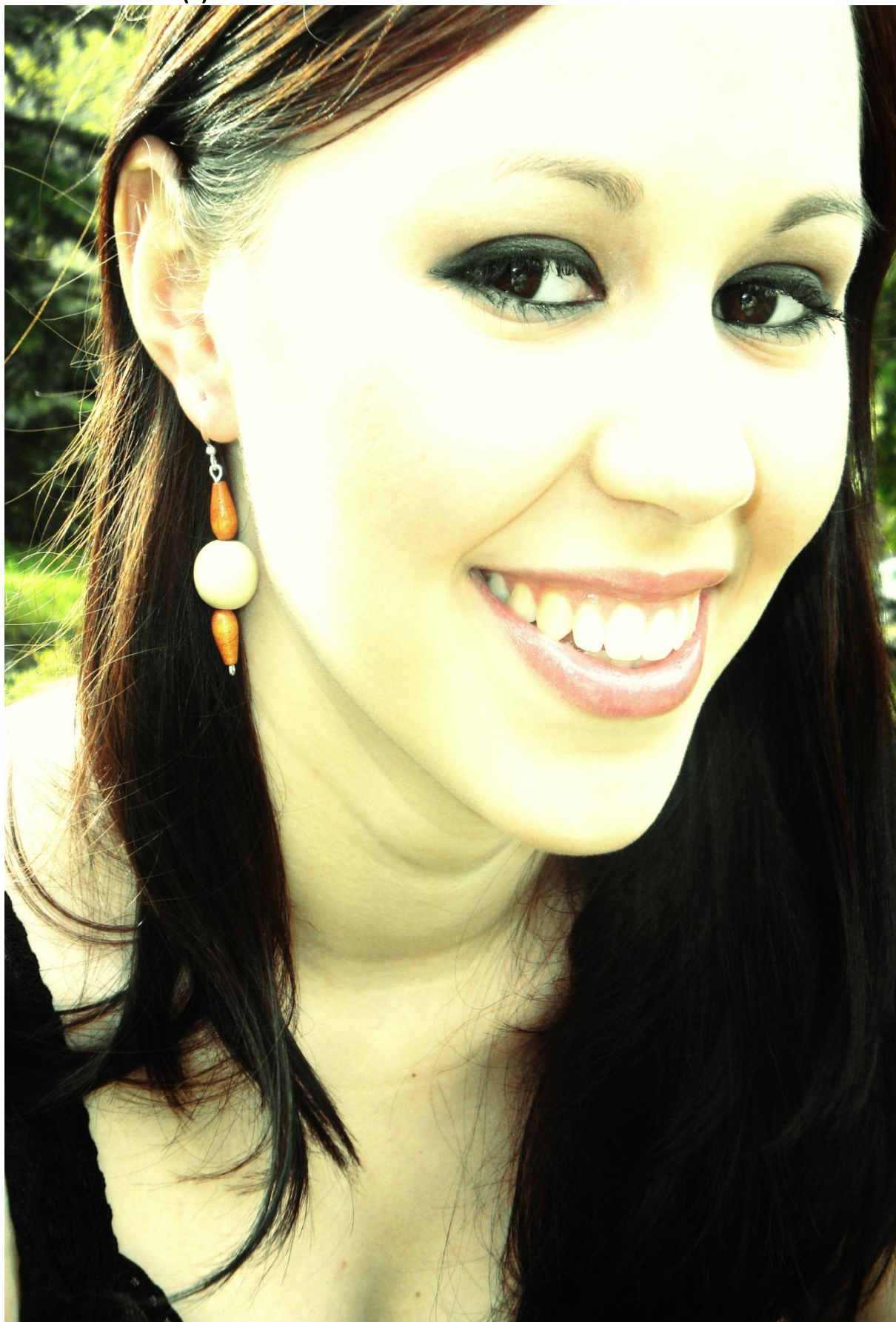
Foto 78: Náušnice (8)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 79: Náušnice (9)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 80: Náušnice (10)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 81: Náušnice (11)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 82: Náušnice (12)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 83: Náušnice (13)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 84: Náušnice (14)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 85: Náušnice (15)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 86: Náušnice (16)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 87: Náušnice (17)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 88: Náušnice (18)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 89: Náušnice (19)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 90: Náušnice (20)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 91: Náušnice (21)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 92: Náušnice (22)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 93: Náušnice (23)

zdroj: Markéta Urbanová

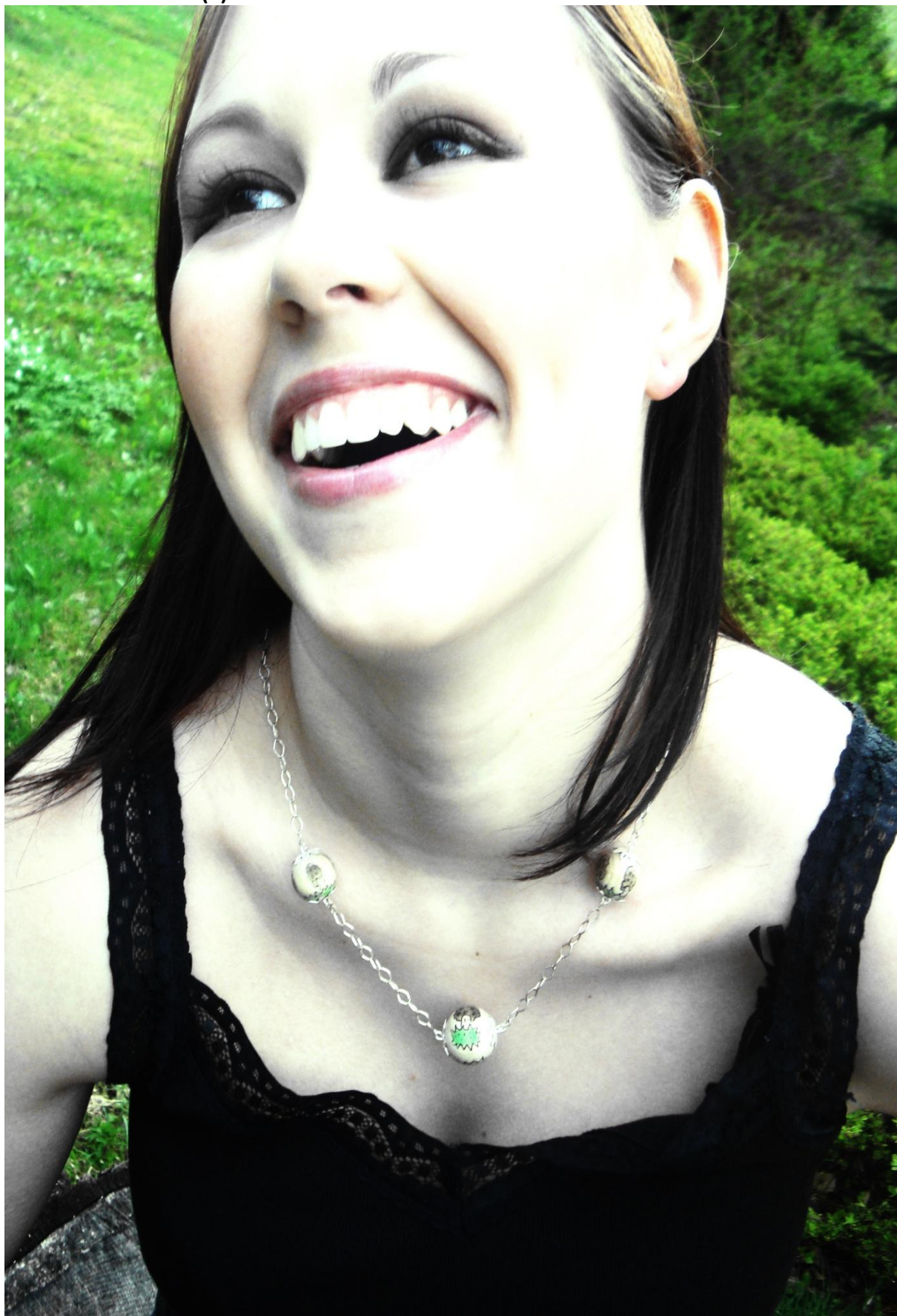
Foto 94: Náušnice (24)

zdroj: Markéta Urbanová

Foto 95: Náhrdelník (1)

zdroj: Markéta Urbanová